

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Факультет готельно–ресторанного та туристичного бізнесу
імені проф. В.Ф. Доценка
Кафедра туристичного та готельного бізнесу**

«До захисту в ЕК»
Декан факультету
Віта ЦИРУЛЬНІКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
Ірина МЕЛЬНИК
(підпис) (ім'я та прізвище)

«__» _____ 2023 р.

«__» _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 242 «Туризм»
(код та назва спеціальності)
освітньо-професійної програми «Туризм»

на тему: «Розвиток напряму лікувально-оздоровчих турів туристичного підприємства»

Виконав: здобувач 5 курсу, групи ЗТУ-5-1

Коваленко Діана Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Мельник Ірина Леонідівна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент Олександра Неміріч
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) готельно-ресторанного та туристичного бізнесу імені проф. В.Ф. Доценка

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

світній ступінь бакалавр

Спеціальність 242 «Туризм»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма «Туризм»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач

**кафедри туристичного та
готельного бізнесу**

Ірина МЕЛЬНИК

“ ” 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Коваленко Діани Сергіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Розвиток напряму лікувально-оздоровчих турів туристичного підприємства»

керівник роботи Мельник Ірина Леонідівна, к. е. н., доц.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “16” листопада 2022 року №813-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 10 лютого 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи наукова, фахова література, статистичні матеріали з проблематики дослідження, статистична звітність підприємства

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретичні аспекти визначення лікувально-оздоровчого туризму

Аналіз діяльності туристичного оператора «Танго Тревел».

Обґрунтування розвитку напряму лікувально-оздоровчих турів у «Танго Тревел».

5. Перелік графічного матеріалу

рисунків - 6 таблиць – 11 додатків - 3.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Мельник І.Л.		
II	Мельник І.Л.		
III	Мельник І.Л.		

7. Дата видачі завдання 03 жовтня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ З№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи	01.09.2022 - 30.09.2022 рр.	виконано
2	Оформлення і затвердження завдання на роботу	03.10.2022 - 10.10.2022 рр.	виконано
3	ВСТУП РОЗДІЛ 1 Теоретичний	11.10.2022 - 21.10.2022 рр.	виконано
4	РОЗДІЛ 2 Аналітичний	24.10.2022 - 11.11.2022 рр.	виконано
5	РОЗДІЛ 3 Рекомендаційний	14.11.2022 - 02.12.2022 рр.	виконано
7	Висновки та пропозиції. Список використаних джерел. Додатки	05.12.2022 - 16.12.2022 рр.	виконано
8	Оформлення роботи за структурою, представлення кваліфікаційної роботи на кафедру та попередній захист у комісії	19.12.2022 - 20.01.2023 рр.	виконано
9	Доопрацювання, оформлення, друкування, підготовка матеріалів до захисту	23.01.2023 - 03.02.2023 рр.	виконано
10	Представлення готової зшитої кваліфікаційної роботи на кафедру	06-10.02.2023 р.	виконано
11	Захист кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії	16-17.02.2023 р.	

Здобувач

_____ (підпис)

Коваленко Д.С.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Мельник І.Л.

_____ (прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ

на кваліфікаційну роботу

Коваленко Діани Сергіївни

на тему:

«Розвиток напрямку лікувально-оздоровчих турів туристичного підприємства»

Кваліфікаційна робота складається зі 73 сторінок. Кількість розділів – 3, рисунків – 6, таблиць – 11, додатків – 3.

Об'єктом дослідження є туристична компанія «Танго Тревел».

Предметом кваліфікаційної роботи є удосконалення розвитку лікувально-оздоровчого напрямку туризму в Україні

Мета кваліфікаційної роботи: аналіз основних показників діяльності досліджуваного підприємства, а також розробка турів

У I розділі розглянуто основні поняття, ресурси та розвиток лікувально-оздоровчого туризму обраного регіону та в Україні в цілому.

У II розділі проведено аналіз діяльності туристичного оператора «Танго Тревел». Зроблено характеристику та загальну оцінку діяльності даного туристичного підприємства.

У III розділі охарактеризовано значимість та роль лікувально-оздоровчого туризму як новий напрям для діяльності обраного туристичного оператора. Розробка лікувально-оздоровчого туру для компанії «Танго Тревел».

Ключові слова: туризм, туристичний оператор, туристичні послуги, лікувально-оздоровчий туризм.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОПОЗИЦІЇ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ТУРІВ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	8
1.1. . Поняття лікувально-оздоровчого туризму	8
1.2. Ресурси, що задіяні у формуванні лікувально-оздоровчих турів	12
1.3. Розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Україні	19
Висновки до 1 розділу	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ОПЕРАТОРА «ТАНГО ТРЕВЕЛ»	27
2.1. Характеристика туристичного оператора «Танго Тревел»	27
2.2. Аналіз економічних показників діяльності туристичного оператора «Танго Тревел»	34
2.3. Оцінка напрямів діяльності туристичного оператора «Танго Тревел»	39
Висновки до 2 розділу	44
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ТУРІВ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	46
3.1. Обґрунтування розвитку напряму лікувально-оздоровчих турів у «Танго Тревел»	46
3.2. Розробка лікувально-оздоровчого туру	59
Висновки до 3 розділу	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасна людина – споживач комплексу обраних нею послуг. Сфера туризму не є винятком. Більшість людей у сучасному світі хочуть подорожувати з користю для здоров'я. Масова популяризація здорового способу життя серед населення у всьому світі, й Україна не стала винятком, приводить до того, що все більше людей обирають лікувально-оздоровчий туризм. Тому цей вид відпочинку має величезний потенціал у сучасних реаліях. Посилаючись на прогноз Всесвітньої організації охорони здоров'я, відзначено, що туризм у поєднанні з оздоровленням стає однією з ключових галузей у світі. А в умовах погіршення екологічної та напруженої соціально-економічної ситуації в Україні зростає актуальність організації умов ефективного оздоровлення та відпочинку.

З упевненістю можна сказати, що наша держава багата на природні ресурси, які можна використати для збереження і покращання здоров'я населення: сприятливий клімат лісів, лісостепу і степу, гірських і приморських місцевостей, унікальний мікроклімат соляних шахт, багатий спектр природних мінеральних вод, лікувальні грязі тощо. Тож Україна має високий потенціал для розвитку лікувально-оздоровчого туризму, що збільшує шанси створити вагомі передумови для його перетворення на дієвий чинник соціально-економічного розвитку відповідних регіонів, які реалізують цей напрям у межах власної економічної діяльності. Але матеріальна база цієї сфери, яка завжди була гордістю України, катастрофічно зменшується, багато об'єктів лікувально-оздоровчої сфери перебувають у занедбаному або в аварійному стані. Така ситуація супроводжується зниженням якості надання послуг та ефективності від економічної діяльності. Східні регіони України, які також збагачені природними ресурсами, суттєво відрізняються станом розвитку лікувально-оздоровчого туризму від усієї іншої частини держави. Тут є ціла низка проблем, які можна виділити у цій сфері, зокрема: зменшення матеріально-технічної бази; нераціональне використання природних лікувальних ресурсів; відсутність дієвих

економічних механізмів функціонування за низького рівня обслуговування; відсутність внутрішніх і зовнішніх інвестицій та ін.

Мета дослідження. Метою роботи є дослідження перспективності впровадження лікувально-оздоровчих турів на підприємстві.

Завдання дослідження:

- Визначити поняття лікувально-оздоровчого туризму,
- Охарактеризувати ресурси, які на нього впливають,
- Охарактеризувати діяльність туристичного оператора «Танго Тревел»,
- Провести аналіз показників діяльності туристичного оператора «Танго Тревел»,
- Надати пропозиції щодо впровадження лікувально-оздоровчих турів у діяльність «Танго Тревел».

Об'єктом дослідження є туристична компанія «Танго Тревел»

Предметом дослідження є джерела та форми конкурентних переваг туристичного підприємства «Танго Тревел»

Для написання випускної кваліфікаційної роботи використовувались різноманітні джерела інформації. Зокрема, наукова та періодична література по темі дослідження та характеристики, звітна статистична інформація.

Практичне значення одержаних результатів полягає в підвищенні трудової діяльності туристичного підприємства «Танго Тревел» на туристичному ринку конкурентоспроможності, а також вдосконалення даного підприємства для його розвитку на туристичному ринку, як повноцінний туристичний продукт.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків до них, загального висновку та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОПОЗИЦІЇ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ТУРІВ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Поняття лікувально-оздоровчого туризму

Лікувально-оздоровчий туризм – спеціалізований вид туризму, спрямований на відновлення здоров'я чи профілактику (попередження) захворювань, метою якого є лікування, оздоровлення, рекреація і відпочинок.

Метою лікувально-оздоровчого туризму є комплексне та раціональне використання природних лікувальних ресурсів в лікувально-профілактичних цілях.

В Законі України «Про туризм» зафіксовано поняття «лікувально-оздоровчий туризм», однак без уточнення його дефініції. Огляд наукових досліджень доводить, що у вчених також немає спільної думки щодо трактування цього терміну.

Вітчизняні науковці дають визначення лікувально-оздоровчого туризму з точки зору усталеної санаторно-курортної системи, де вживаються терміни «медичний туризм», «лікувальний», «санаторно-курортний», «оздоровчий». У зарубіжній науковій літературі найчастіше використовують такі поняття, як: «health tourism», «medical tourism», «wellness & spa tourism» та інші.

А. А. Романова вважає, що різновидами лікувально-оздоровчого туризму є «медичний туризм» та «велнес- і спа-туризм», у складі якого окремо виділено бальнеологічний туризм у вигляді спеціальних програм з використанням мінеральних вод. В наукових дослідженнях існують визначення лікувально-оздоровчого туризму, який ототожнюється з медичним. Так, В. В. Баєв розглядає певні напрями та субнапрями медичного туризму, які за суттю є різновидами лікувально-оздоровчого туризму.

Зазначається, що в рамках медичного туризму люди подорожують з метою: диференціальної діагностики в складних клінічних випадках, отримання

медичної допомоги з використанням унікальних технологій лікування (наприклад, трансплантації органів), лікування у високоспеціалізованих медичних закладах з використанням новітніх технологій, отримання косметологічних процедур (зокрема пластичних операцій). Акцентовано увагу, що останнім часом зростає попит не тільки на суто лікувальні, але й на профілактичні та оздоровчі тури в медичні заклади [2]. За висновками багатьох вчених медичний туризм – це господарська діяльність, направлена на надання послуг із профілактики, діагностики та лікування будь-яких захворювань за межами країни постійного проживання [1].

В. Ф. Кифяк вважає, що медичний туризм – це особливий вид туризму, що виконує в різних поєднаннях лікувально-оздоровчі та рекреаційні функції для задоволення потреб споживачів у відновленні здоров'я (фізичних і душевних сил) шляхом використання цілющих природних засобів, висококваліфікованого медичного персоналу, конкурентної ціни та зорієнтований на туристично-оздоровчі, пізнавальні, розважальні, видовищні та інші програми [6].

Г. М. Михайличенко зазначає, що медичний туризм передбачає організацію медичного обслуговування пацієнтів за межами місця їхнього постійного проживання, а саме: організацію відпочинку та надання лікування, діагностики чи профілактики захворювань, отримання оздоровчих, рекреаційних чи інших послуг [9].

Чинниками, що стимулюють розвиток міжнародного медичного туризму, є високі ціни на лікування в економічно розвинутих країнах, а також відсутність якісного медичного обслуговування в багатьох країнах світу, що розвиваються [2].

Колектив авторів під керівництвом О. В. Гладкого вважає, що причинами, які спонукають людей шукати медичної допомоги поза межами місця основного перебування, є наявність висококваліфікованих медичних працівників у місці прибуття, наявність нового обладнання та застосування новітніх методик і технологій для лікування хворих, відносно нижча вартість медичного обслуговування, проведення операцій та інших медичних процедур,

що заборонені або не проводяться в місці проживання тощо. Медичний туризм може проводитись за такими напрямками: лікування, діагностика, профілактика та реабілітація [1].

Проте, з нашої точки зору, медичний туризм є одним із підвидів лікувально-оздоровчого туризму.

У наукових працях, опублікованих на рубежі ХХ–ХХІ ст., лікувально-оздоровчий туризм часто асоціювався з санаторно-курортним, чому сприяли дослідження стану бази санаторіїв, профілакторіїв, пансіонатів з ліку ванням в рамках їх профілю, а також відвід уваності цих закладів. Проте, на наш погляд, завданням санаторно-курортних установ є не лікування, а програми реабілітації після лікування перенесених недугів. Безумовно, санаторно-курортний туризм є ваговою складовою лікувально-оздоровчого туризму, тому що всі процедури мають лікувально-профілактичний характер, надаються кваліфікованим медичним персоналом за допомогою сучасного фізіотерапевтичного обладнання та за спеціально розробленим регламентом. Проте санаторно-курортне обслуговування не передбачає прийом медичних препаратів, а стимулює та активізує організм людини на відновлення через застосування спеціальних методик оздоровлення. Тому ефект від санаторно-курортного обслуговування має пролонговану дію та спрє загальному оздоровленню і покращенню стану організму людини. В дослідженні, проведеному О. О. Шаповалової та Ю. А. Сапою, знак порівняння ставиться між лікувально-оздоровчим та спа-туризмом. Автори вважають, що «поняття «spa» або «лікувально-оздоровчий туризм» є узагальнюючою категорією, що охоплює оздоровчий (wellness) та лікувальний (більш традиційний лікувальний, санаторно-лікувальний, медичний) туризм. При цьому термін «spa» може відноситися як до «spa&wellness» концепції, так і до концепції традиційного лікувального туризму» [13]. З іншого боку, багато науковців спільні у думці, що спа-туризм є підвидом лікувально-оздоровчого туризму, метою якого є організація умов для відновлення організму людини на підставі застосування косметичних та антистресових процедур з використанням мінеральної, термальної або морської води.

Варто зазначити, що спа-туризм та велнес-туризм вважаються відносно новими підвидами лікувально-оздоровчого туризму, які є близькими за суттю, але не тотожними одним одному. За визначенням Л. Устименко та Н. Булгакової, велнес (wellness) – це термін, який означає стан фізичного й душевного благополуччя, гармонійний стан тіла та душі, релаксацію, відновлення сил організму через активну оздоровчу діяльність. Велнес органічно поєднує духовні практики Сходу й високі сучасні технології, традиційні методики оздоровлення й новітні розробки в дієтології та косметології, методи традиційної й альтернативної медицини, останні досягнення фізіології й біомеханіки та індивідуальний підхід до кожного. Отже, велнес – це гнучка система взаємозв'язку рекреаційних медичних, фізичних, психологічних, культурних і соціальних заходів, спрямованих на всебічне відновлення людини [18].

Базою для надання послуг у велнес-туризмі можуть бути спеціалізовані готелі або велнес- центри, розташовані на території дестинації. Дослідження вчених Т. І. Іщенко, О. Б. Шидловської та І. М. Стоян доводять, що готел'єри все частіше збільшують комплекс додаткових послуг для гостей за рахунок програм загальнооздоровчого комплексу, який забезпечує взаємозв'язок медичних (комплексна діагностика, медичні програми, лікарський контроль), естетичних (догляд за тілом), фізичних (активний відпочинок та індивідуальні програми фізичних тренувань) та психологічних (заняття йогою) процедур [17].

Таким чином, крім комплексу послуг, надаваних в окремих підвидах лікувально-оздоровчого туризму, є певні розбіжності в закладах, які забезпечують їх виконання. Це можуть бути лікарні, медичні центри, клініки, санаторно-курортні установи, готелі і засоби розміщення оздоровчого профілю, а також оздоровчі і спа-центри, розташовані на території дестинації, – тобто як медична, так і рекреаційно-туристична інфраструктура.

Логічно, що лікувально-оздоровчий туризм будується на турботі людини про стан свого здоров'я, тому має такі складові, як: поїздки в медичні установи для лікування; відпочинок в профільних санаторно-курортних закладах для реабілітації після перенесених захворювань; оздоровчі тури в рекреаційні

місцевості для отримання профілактичних процедур щодо зміцнення імунітету; відвідування спа-центрів і термальних джерел, а також участь в оздоровчих програмах, розрахованих на фізично і ментально здорових людей, для відновлення сил під час відпочинку.

Таким чином, вважаємо, що зміст терміну «лікувально-оздоровчий туризм» полягає у поєднанні лікувального (медичного і реабілітаційного) та оздоровчого (велнес- і спа-) видів туризму.

1.2 Ресурси, задіяні у формуванні лікувально-оздоровчих турів

Сутність лікувально-оздоровчого туризму обумовлює визначення складових туристичних ресурсів. Туристичний продукт лікувально-оздоровчого туризму є результатом поєднання туристичної, оздоровчої та соціально-культурної діяльності, що потребує постійних міжгалузевих взаємодій, в яких беруть участь суб'єкти туристичної індустрії та діяльності, пов'язаної із забезпеченням фізичного, духовного та соціального оздоровлення. Тому означені види діяльності, отримувані результати, а також використовувані технології стають туристичними ресурсами лікувально-оздоровчого туризму. Для характеристики туристичних ресурсів оздоровчого туризму пропонується використовувати класифікацію за ознаками відмінностей, що визначаються походженням і особливостями існування ресурсів (табл. 1.1).

Як свідчать дані табл. 1.1 природні туристичні ресурси поєднують природні об'єкти, явища й території, відвідування яких виступає об'єктом туристського інтересу.

Таблиця 1.1

Туристичні ресурси лікувально-оздоровчого туризму [13]

Назва	Види
1	2
Природно-кліматичні туристичні ресурси	- геологічні ресурси; - біотичні ресурси; - кліматичні ресурси; - ландшафтні ресурси
Культурно-естетичні туристичні ресурси	- об'єкти не матеріальної спадщини; - об'єкти матеріальної спадщини (показу)
Концептуальні туристичні ресурси	- брендові; - об'єктні; - діяльнісні; - креативні; - подійні; - культові
Соціально-економічні туристичні ресурси	- географічне положення; - транспортна доступність; - стандарти обслуговування; - стан екології
Інфраструктурні туристичні ресурси	- засоби тимчасового розміщення і харчування; - заклади торгівлі; - тематичні парки; - пункти прокату туристського інвентарю; - телекомунікаційний зв'язок

Для організації оздоровлення значимими є геологічні (мінеральні, морські, прісні води, лікувальні грязі), біотичні (різноманітна лісова й степова рослинність тощо), кліматичні (сонячна радіація, температура, опади, вологість, вітер тощо) і ландшафтні (ліс, пагорби, низини, водойми, узбережжя, гори тощо) ресурси [13].

Лікувально-оздоровчий туризм заснований на курортології. Курортологія - це наука про природні лікувальні фактори, їх вплив на організм і методи використання в лікувально-профілактичних цілях.

Основні розділи курортології: бальнеологію, бальнеотерапію і бальнеотехніку, вчення про лікувальні грязі (грязетерапія); курортну кліматологію, медичну кліматологію (біокліматологія людини) і кліматотерапію (аеро-геліо-таласотерапію); питання організації, планування і будівництва курортів.

Бальнеологія - розділ курортології, що вивчає лікувальні мінеральні води, їх походження, фізико хімічні властивості, вплив на організм при різних захворюваннях, що розробляє показання до їх застосування на курортах і в некурортних умовах.

Бальнеологічні курорти направлені на лікуванні мінеральними водами. Користь природних мінеральних вод в тому, що вони, утворюючи в надрах землі, підпадають під вплив самих різних геологічних процесів, завдяки яким збагачуються різними солями і іншими цілющими елементами. Так води можуть бути хлоридні, сульфідні нітратні і гідрокарбонатні. За складом газу води розрізняються на сірководневі, азотні, радонові і вуглекислі. Крім того за хімічним складом води поділяються на залізисті, йодбромніе, крем'яністі, миш'яковисті. Мінеральна вода може бути слабкою, середньої і високої мінералізації, різної кислотності і температури.

Бальнеотерапія - методи лікування, профілактики і відновлення порушених функцій організму природними і штучно приготованими мінеральними водами на курортах і в некурортних умовах.

Грязелікування - метод лікування, профілактики захворювань організму з використанням пелоїдів, тобто лікувальних грязей різного походження, на курортах і в некурортних умовах.

На грязьових курортах лікування відбувається з використанням ванн, аплікацій і навіть грязьових тампонів. Багато процедур проводиться у спеціальних установах, з спеціальним устаткуванням, але такі процедури

проводяться у спеціальних кабінетах під наглядом лікаря. Звичайні курортники воліють самостійно використовувати цілющі властивості грязей, подарованих нам природою. І часто роблять фатальні помилки – замість оздоровлення провокують ускладнення хвороб. У такому випадку позитивний і надійний результат буде досягнутий тільки в спеціалізованих лікувальних закладах.

Кліматотерапія - це сукупність методів лікування та профілактики захворювань організму з використанням дозуючого впливу факторів і кліматопогодних спеціальних кліматопродур на організм людини.

Кліматичні курорти є невід'ємною складовою вдалого бізнесу. Профіль кліматичного курорту загалом залежить від клімату самої країни, чи є у країни вихід до вод світового океану, внутрішні води, гори тощо. Звичайно важливим фактором є погода(тиск, кількість опадів, кількість сонячних променів і тощо).

Дуже популярним є приморський тип кліматичних курортів, він становить велику частку в структурі рекреаційних послуг, тому що велика кількість людей віддає перевагу все ж таки курортам з морем та морським повітрям.

Курортографія - опис місця розташування і природних умов курортів і курортних місцевостей з характеристикою їх лікувальних факторів, бальнеотерапевтичних, кліматотерапевтичних та інших умов для лікування і відпочинку [4].

Також з усіма головними типами курортів(бальнео, грязе, клімат) виділяють ще перехідні типи. Перехідні типи можуть відразу використовувати багато напрямків лікування, тобто об'єднувати їх (бальнео і кліматолікування на одному курорті).Зараз це широко використовують в Європі, наприклад spa - курорти. Такі курорти можуть функціонувати не тільки в певних рекреаційних зонах, а й у великих мегаполісах.

За характером природних лікувальних ресурсів курорти України поділяються на курорти державного та місцевого значення. Курорти державного значення – це в першу чергу такі зони, в яких знаходяться корисні копалини у великому об'ємі та можуть використовуватись саме у медичних цілях для оздоровлення туристів. Курорти місцевого значення належать такі території, які

мають ресурси загальнопоширеного значення, необхідні для профілактики, підтримки та відновлення здоров'я людини.

Відповідно основою лікувально-оздоровчого туру є курорт, як територія яка характеризується:

- 1) наявність природних лікувальних факторів, що забезпечують нормальне функціонування курорту;
- 2) необхідні технічні пристрої і споруди для раціонального застосування курортних чинників (басейни, грязелікарні, пляжі тощо);
- 3) спеціально пристосовані приміщення для лікування і житла (санаторії, будинки відпочинку);
- 4) наявність лікувально-профілактичних установ, що забезпечують медичне обслуговування хворих і відпочиваючих;
- 5) наявність оздоровчих установ, спортивних споруд і майданчиків;
- 6) наявність установ громадського користування, закладів громадського харчування, торгового і побутового обслуговування, культурно-просвітницьких установ;
- 7) зручні під'їзди та засоби сполучення;
- 8) упорядкована територія, інженерно-технічні споруди, що забезпечують електро - та водопостачання, каналізацію.

Тобто курорт повинен мати певну курортну інфраструктуру. Під курортною інфраструктурою слід розуміти систему матеріальних об'єктів та видів діяльності з надання курортних послуг населенню, що сприяють зміцненню здоров'я. Курортна інфраструктура включає в себе лікувально-профілактичні, культурно-побутові та розважальні заклади, спортивні майданчики, спеціально навчений медичний і обслуговуючий персонал тощо. Курортна інфраструктура є підсистемою соціальної інфраструктури і має свою підсистему допоміжних господарств (комунікації, дороги, транспорт та ін.)

І як будь яке підприємство, курорт має певні види, які обумовлені наданням послуг (проживання, харчування тощо) нижче наведена схема основних факторів для введення рекреаційної діяльності (Рис. 1.1):

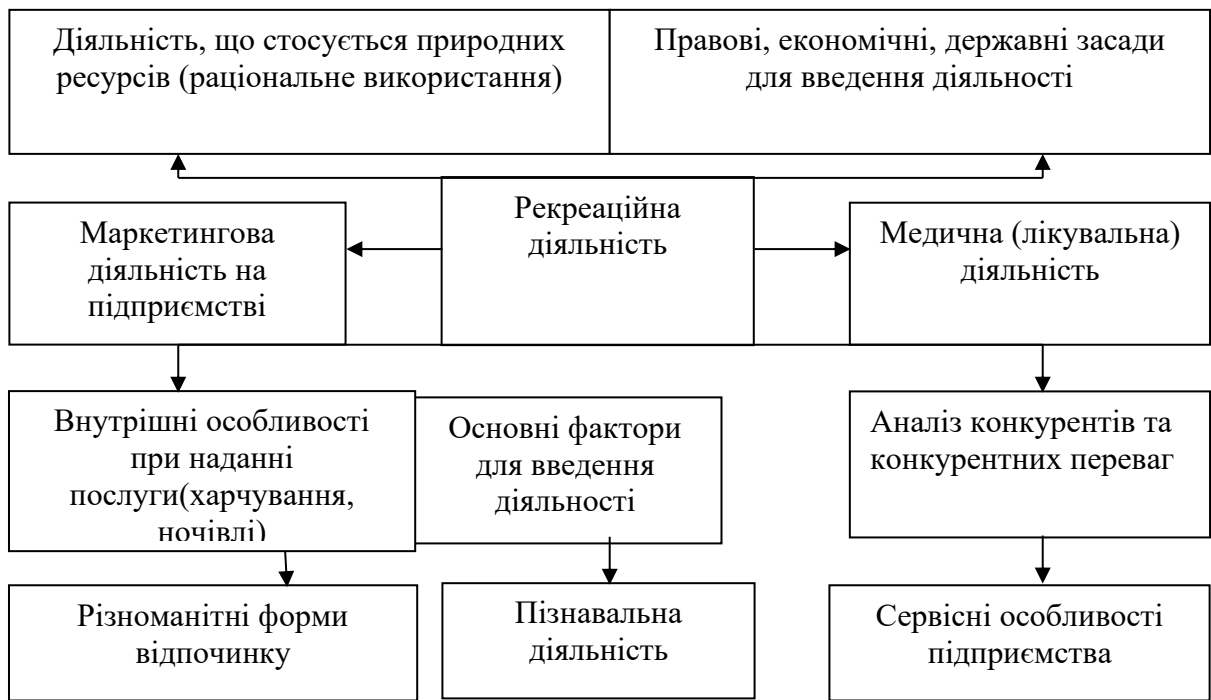

Рис. 1.1 Основні види рекреаційної діяльності курорту

Розглянемо загальні принципи організації лікування та оздоровлення на курортах.

Як правило, гості курорту мають вільний доступ до основних інфраструктур курорту (користування басейнами з термальною водою, гідромасажем; спортивним залом, де можуть відвідувати групові спортивні заняття і т. д.).

Найважливіші принципи організації санаторно-курортного лікування - доступність лікування, спрямованість, єдина система спостереження за станом здоров'я і ефективністю проведеного лікування до, під час і після перебування на курорті.

Найважливіший принцип санаторно-курортного лікування є його комплексність, тобто використання різноманітних природних лікувальних факторів у поєднанні з дієтотерапією, фізіотерапією, ЛФК, лікарською терапією й іншими методами. Основним природним лікувальним фактором є клімат. Поряд з кліматом використовуються також мінеральні води і лікувальні грязі. Найважливішим завданням проведеного курсу лікування та оздоровлення є

нормалізація функцій центральної нервової системи, саме вона сприяє впорядкуванню діяльності серцево судинної, дихальної систем, обмінних процесів. Обов'язкові елементи лікування та оздоровлення на курортах - лікувальна гімнастика, теренкур, спортивні ігри, ЛФК.

Для ефективності санаторно-курортного лікування особливе значення має загальнокурортний, санаторний і індивідуальний режими. Загальнокурортний режим поширюється на всю територію курорту і регламентується правилами розпорядку на даному курорті. Він включає регламентовану роботу загальнокурортних діагностичних, лікувальних і курортно побутових установ, а також боротьбу з шумом.

Санаторний режим - це розпорядок і ритм життя в санаторії, обумовлює певну періодичність впливу на пацієнта. У санаторному режимі передбачені як загальні правила для всіх пацієнтів, так і індивідуальні приписи і рекомендації лікаря щодо режиму дня пацієнта, виконання лікарських призначень.

Індивідуальний режим складається індивідуально для кожного пацієнта і визначається після першої бесіди з лікарем. Він залежить від характеру хвороби і стану хворого і може бути тренувальним, коли застосовують підвищений вплив процедур, або щадним - з обмеженням кількості та інтенсивності застосованого лікувального впливу [4].

Лікувально-оздоровчий туризм має низку відмінних рис.

По-перше, перебування на будь-якому курорті, незалежно від захворювання, має бути досить тривалим, принаймні не менше трьох тижнів. В іншому випадку досягти бажаного оздоровчого ефекту не вдасться.

По-друге, лікування на курортах коштує дорого. Хоча останнім часом стали з'являтися відносно недорогі тури, цей вид туризму розрахований в основному на заможних клієнтів, які зазвичай орієнтовані не на стандартний набір медичних послуг, а на індивідуальну програму лікування.

По-третє, на курорти їдуть люди старшої вікової групи, коли загострюються хронічні хвороби або організм, що слабшає, не в змозі справлятися з щоденними стресами на роботі та в побуті. Відповідно ці туристи

роблять вибір між курортами, що спеціалізуються на лікуванні конкретного захворювання, і курортами змішаного типу, які надають загальнозміцнюючу дію на організм і сприяють відновленню сил.

1.3. Розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Україні

Оздоровча діяльність має дуже глибокі коріння. Люди здавна використовували природні рекреаційні ресурси, в пошуках яких здійснювали близькі й далекі подорожі.

Процес становлення та розвитку оздоровчого туризму в Україні йшов паралельно з європейським. Він був послідовним, хоча й не рівномірним за часом. Виділяють чотири етапи розвитку

Перший етап є найстарішим та з'являється з виникненням людства та триває до початку XIX століття. Природні ресурси для оздоровлення використовувалися ще з античних часів. Відомо, що єгиптяни прибували до ріки Ніл і після спаду повені застосували мул для оздоровлення. Гряззю та водами лікувалися давні римляни та греки. Є історичні відомості про те, що римські цезарі на знак вдячності богам будували храми біля тих грязьових джерел, де вони або члени їх родини виліковувалися. Дуже популярним серед римської знаті був аквамасаж. Тобто, основний фундамент для рекреації буд започаткований ще давно, і люди нині користуються ним.

Другий етап починається с XIX століття і закінчується початком XX ст. Він характеризується появою великої кількості курортів на території Європи(Австрія, Франція, Німеччина і тощо).

З середини XIX ст. починається формування в Україні туристичних регіонів і цілком є природним, що першим таким регіоном був Крим. У 1783 р. півострів став складовою частиною Російської Імперії. Вважається, що історія

рекреаційного освоєння Криму починається саме завдяки розвитку на цих територіях лікувального туризму. Початок курортного будівництва припав на 70-і рр.. XIX ст.

Третій етап охоплює період розвитку курортно-оздоровчого туризму в Україні за радянської влади. З'являлась велика кількість установ, об'єднань з туризму. Курорти та санаторії підпорядковувалися державним органам охорони здоров'я. Курортне оздоровлення зазнало значного розвитку у післявоєнний період. Санаторії та пансіонати відпочинку відійшли у підпорядкування профспілок. Лише з 1981 до 1985 рр. в УРСР було збудовано та введено в дію понад 8,5 тис. санаторних ліжок

Четвертий етап розвитку оздоровчого туризму в Україні починається після здобуття Україною незалежності. У 1991 р. колишня радянська система управління туризмом була зруйнована. Велика кількість проблем, які пов'язані з економічним крахом, перебудовою системи управління держави, не змогли не позначитися і на санаторно-курортному комплексі України.

До основних видів рекреаційно-туристичних ресурсів належать:

- узбережжя теплих морів;
- береги річок, озер і водосховищ;
- лісові та лучні масиви;
- передгір'я та гірські країни;
- міста - столичні та історичні центри;
- міста-курорти або курортні місцевості;
- релігійно-культові комплекси та окремі споруди, розташовані поза межами населених пунктів;
- давні міста, фортифікаційні споруди (печерні міста, фортеці тощо), каменярі

Звичайно, вплив на розвиток санаторно - курортної галузі має не тільки історія, а й держава та основні правові положення. Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я № 385 від 28.10.2002 р. «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікувальних провізорських посад та посад

молодих спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я» до санаторно – курортних закладів належать:

- бальнеологічні лікарні (у т.ч. дитячі);
- грязелікарні (у т.ч. дитячі);
- дитячі оздоровчі центри;
- курортні поліклініки;
- міжнародний дитячий медичний центр;
- санаторії (у т.ч. дитячі, одно профільні, спеціалізовані);
- санаторії для дітей з батьками;
- санаторії – профілакторії.

У відповідності зі ст.. 16 Основ законодавства України про охорону здоров'я заклади охорони здоров'я створюються підприємствами, установами та організаціями з різними формами власності, а також приватними особами при наявності необхідної матеріально-технічної бази і кваліфікованих фахівців. Порядок і умови створення закладів охорони здоров'я, державної реєстрації та акредитації цих закладів, а також порядок ліцензування медичної та фармацевтичної практики визначаються актами законодавства України.

До санаторно-курортного господарства належать лікувально-профілактичні заклади: санаторії та пансіонати з лікуванням, що на певний час надають хворим лікувальні послуги, переважно використовуючи цілющі властивості природних ресурсів. До санаторно-курортного господарства входять також будинки, пансіонати та інші заклади відпочинку населення, що призначені лише для відпочинку.

Велику ефективність лікування і відпочинку мають санаторії та пансіонати з лікуванням, а також будинки та пансіонати відпочинку. Санаторії та пансіонати з лікуванням – це заклади, що на певний час здійснюють реабілітаційне (відновлювальне) лікування хворих. Ці заклади мають необхідне медичне обладнання, широко використовують для лікування цілющі властивості наявних природних ресурсів. Дома відпочинку, пансіонати, бази тощо – це суто заклади для відпочинку. Санаторний режим поєднує елементи активності та спокою,

тренування і щадіння й диференціюється залежно від стану пацієнта на режим щадіння, тонізуючий і тренувальний із різним поєднанням навантажень. Різними є терміни перебування пацієнта на санаторно-курортному лікуванні. У більшості санаторіїв тривалість однієї зміни становить 24 дня. У спеціалізованих санаторіях перебувають 28-53 дня, а іноді й більше (дитячі протитуберкульозні санаторії та інш.).

Санаторії для дорослих підпорядковуються профспілкам. Керівниками і контролюючими органами є Центральна рада з управління курортами профспілок з мережею відповідних територіальних рад. Основні профілі санаторіїв: для лікування пацієнтів з хворобами серцево-судинної системи; для лікування пацієнтів з хворобами органів травлення; для лікування пацієнтів з хворобами органів дихання (не туберкульозного походження); для лікування пацієнок з хворобами жіночої статевої сфери; для лікування пацієнтів з хворобами органів руху; для лікування пацієнтів з хворобами шкіри; для лікування пацієнтів з хворобами нирок і сечовивідних шляхів; для лікування пацієнтів з порушенням обміну речовин [10, с. 197]. Є також санаторії для дітей, підлітків для лікування туберкульозу, хвороб внутрішніх органів, паралічів тощо.

Нині в Україні діє 45 курортів загальнодержавного та міжнародного, 13 курортів місцевого значення, де функціонує 544 санаторія та пансіоната з лікуванням загальною одноразовою чисельністю понад 150 тисяч місць, а також перелік з 265 зарезервованих зон для організації лікування, відпочинку та туризму. За унікальністю та цінністю природно-лікувальних ресурсів, рівнем облаштованості виділяють курорти загальнодержавного та місцевого значення.

Спеціалізована мережа дитячих санаторних закладів становить 38,5% від загальної чисельності санаторіїв і розрахована переважно на тривале лікування та оздоровлення дітей різного віку. Щорічно в санаторіях оздоровлюються понад 220 тис. дітей і більшість з них в санаторіях Криму, Одеської, Київської та Житомирської областей. Ще понад 55 тис. дітей щорічно проходять профілактично-санаторне лікування у позаміських санаторно-оздоровчих

зкладах, яких найбільше у Криму, Київській, Одеській, Донецькій та Рівненській областях.

Найважливіший принцип санаторно-курортного лікування - його комплексність, тощо використання різноманітних природних лікувальних чинників разом із дієтотерапією, фізіотерапією, ЛФК, лікарської терапією та інші методами. Основним природним лікувальним фактором є клімат. Поряд із кліматом використовуються також мінеральні води та лікувальні грязі. Найважливішим завданням проведеного курсу лікування та оздоровлення є нормалізація функцій центральної нервової системи, саме вона сприяє упорядкуванню діяльності серцево-судинної, дихальної систем, обмінних процесів. Обов'язкові елементи лікування та оздоровлення на курортах – лікувальна гімнастика, терренкур, спортивні ігри, ЛФК.

Для ефективності санаторно-курортного лікування особливе значення має загальнокурортний, санаторний та індивідуальний режими. Загальнокурортний режим поширюється всю територію курорту і регламентується правилами розпорядку цього курорту. Він включає регламентовану роботу загальнокурортних діагностичних, лікувальних і курортно-побутових установ, а також боротьбу з шумом. Санаторний режим - це розпорядок і ритм життя в санаторії, що обумовлює певну періодичність на пацієнта.

У санаторному режимі передбачені як загальні правила для всіх пацієнтів, так і індивідуальні розпорядження та рекомендації лікаря, що стосуються розпорядку дня пацієнта, виконання лікувальних призначень. Індивідуальний режим складається індивідуально кожного пацієнта і визначається після першої розмови з лікарем. Він залежить від характеру хвороби та стану хворого і може бути тренуючим, коли застосовують підвищений вплив процедур, або щадним – з обмеженням кількості та інтенсивності застосовуваного лікувального впливу [6].

Перебування в санаторії можна поділити на три етапи:

- Початковий період (адаптація), в якому застосовується щадний режим і ще не призначають в повному обсязі лікувальні процедури; цей період збігається з дообстеження пацієнта і зазвичай не перевищує 2-3 днів.

- основний лікувальний період, протягом якого повністю реалізується лікувальний комплекс (загалом 20 днів);

- Заключний період (2-3 дні), коли знову вводиться щадний режим, і пацієнти відпочивають після завершення лікувального циклу [10].

За медичним профілем в структурі українських санаторіїв переважають ті, які спеціалізуються на лікуванні:

- органів кровообігу – переважно заклади кліматичних та бальнеологічних курортів Одеської, Київської областей;
- нервової системи – бальнеологічні, грязьові та кліматичні курорти Одеської, Запорізької, Закарпатської областей;
- органів дихання (не туберкульозного характеру) – приморські, бальнеологічні та спелеологічні курорти Закарпатської, Одеської областей;
- органів травлення – бальнеологічні курорти Львівської, Закарпатської, Полтавської, Харківської областей;
- органів опорно-рухової системи – грязьові, бальнеологічні, приморські курорти Одеської, Запорізької областей.

Отже, історія встановлення та розвитку оздоровчого туризму в Україні свідчить про те, що в цій сфері нагромаджено величезний досвід функціонування, а сучасна незалежна Україна має велику матеріальну і наукову спадщину в галузі оздоровчого туризму, і це має стати вагомим чинником оздоровлення нації, бути стратегічним і економічним ресурсом України на міжнародному ринку.

Останнім часом ринок лікувально-оздоровчого туризму зазнає змін. Традиційні санаторні курорти перестають бути місцем лікування та відпочинку осіб похилого віку та стають поліфункціональними оздоровчими центрами, розрахованими на широке коло споживачів.

Сучасні трансформації курортних центрів обумовлені двома обставинами. Насамперед, це пов'язано із зміною характеру попиту на лікувально-оздоровчі послуги. У моду входить здоровий спосіб життя, і в усьому світі зростає кількість людей, які хочуть підтримувати хорошу фізичну форму і потребують відновлювальних антистресових програм. В основному це люди середнього віку, які віддають перевагу активному відпочинку і часто обмежені в часі. На думку багатьох експертів, споживачі такого типу будуть головними клієнтами санаторних курортів, які гарантують процвітання лікувально-оздоровчого туризму у XXI ст.

Друга причина переорієнтації курортів полягає у скороченні їхньої традиційної підтримки, у тому числі фінансової, з боку муніципалітетів та держави. Здравниці змушені диверсифікувати свій продукт, щоб вийти на нові сегменти споживчого ринку та залучити додаткових клієнтів.

Програми перебування на курортах стають все більш різноманітними та окрім різних курсів лікування передбачають проведення різноманітних культурних та спортивних заходів. Вони пропонують широкий вибір комплексів оздоровчих та відновлювальних сил послуг. Гнучкішими стають терміни заїздів та тривалість курсів лікування та оздоровлення.

Висновки до розділу 1

Відповідно до вищесказаного, лікувально-оздоровчий туризм поділяється на лікувальний, метою якого є власне лікування, терапія, реабілітація після захворювань, і профілактичний (веллнес-туризм), спрямований на підтримку організму в здоровому стані і збереження балансу між фізичним і психологічним здоров'ям людини. Веллнес туризм, у свою чергу, може бути активним (спорт і фітнес) та пасивним (програми краси).

Програми перебування на курортах стають все більш різноманітними та окрім різних курсів лікування передбачають проведення різноманітних культурних та спортивних заходів. Вони пропонують широкий вибір комплексів оздоровчих та відновлювальних сил послуг. Гнучкішими стають терміни заїздів та тривалість курсів лікування та оздоровлення.

Сутність лікувально-оздоровчого туризму обумовлює визначення складових туристичних ресурсів. Туристичний продукт лікувально-оздоровчого туризму є результатом поєднання туристичної, оздоровчої та соціально-культурної діяльності, що потребує постійних міжгалузевих взаємодій, в яких беруть участь суб'єкти туристичної індустрії та діяльності, пов'язаної із забезпеченням фізичного, духовного та соціального оздоровлення. Тому означені види діяльності, отримувані результати, а також використовувані технології стають туристичними ресурсами лікувально-оздоровчого туризму.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТЧИНОГО ОПЕРАТОРА «ТАНГО ТРЕВЕЛ»

2.1. Характеристика туристичного оператора «Танго Тревел»

Підприємство – Товариство з обмеженою відповідальністю «Танго Тревел».

Ліцензія на здійснення туроператорської діяльності ТОВ «Танго Тревел» отримало 12.02.2010 року - АВ505404. Код ЄДРПОУ 36917900.

Фінансове забезпечення цивільної відповідальності Туроператора підтверджується банківською гарантією в сумі 20 000 (двадцять тисяч) євро, №1681-21Г від 22 березня 2021 року в АТ «РВС Банк».

Юридична адреса: 80700, Львівська обл., м. Золочів, вул. Шевченка, 138.

Фактична адреса: 79021, м.Львів, вул. Кульпарківська, 93, офіс 320.

Середньооблікова кількість працівників підприємства – 9 осіб.

Електронна пошта - office@tangotravel.com.ua

Офіційний сайт - <https://tangotravel.com.ua/>

Соціальні мережі «Танго Тревел» (рис.2.1):

- 1) Інстаграм - https://www.instagram.com/tango_travel/
- 2) Телеграм - <https://web.telegram.org/k/#@TravelTango>
- 3) Ютуб канал - <https://www.youtube.com/@TangoTravelLviv>

Туристична компанія «Tango Travel» заснована 13 січня 2010 року, має багаторічний досвід, успішно працює і швидко розвивається, пропонує якісний продукт, є надійним помічником і відповідальним партнером.

Засновники підприємства зазначають: «Десяток років тому, у засновників агенції виникли ціль та жага до подорожей і непереборне бажання показати всім такий красивий і безмежно цікавий світ. Вони згуртувалися і, попри турбулентність останніх років, міцно тримаються в дружній команді «Танго Тревел» на туристичному ринку. Це – молоді, веселі, талановиті люди з

вишуканим почуттям гумору, багатою уявою і міцними нервами. Всі різні, але кожного об'єднують однакові переконання й цінності, завдяки яким компанія отримує захоплені відгуки від тисячі туристів».

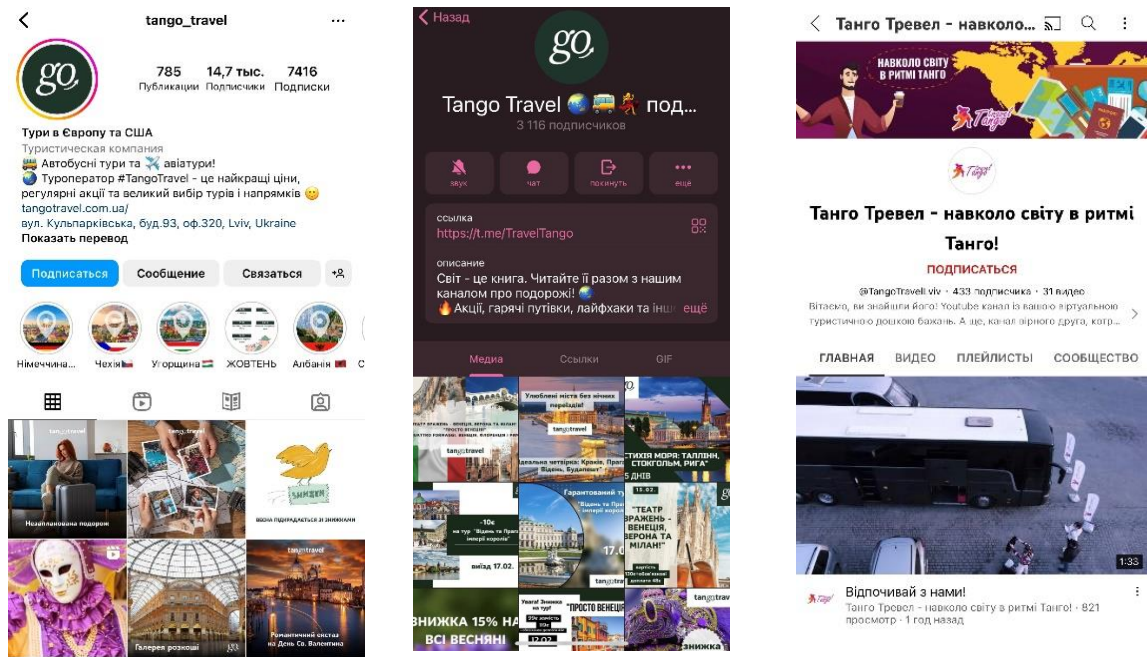

Рис.2.1. Соціальні мережі «Танго Тревел»

Основні гасла та правила туристичного оператора «Танго Тревел»:

- «Танго Тревел» – це людяність і чесність:

для нас важлива повага до кожного працівника, партнера, туриста; ми дотримуємося всіх домовленостей і поміж прибутком та добрими стосунками завжди обираємо друге;

- «Танго Тревел» – це прозорість і лояльність:

вартість всіх турів, екскурсій та доплат вписано на сайті; ми без штрафів і вигаданих санкцій скасовуємо замовлення туру з поважної причини за бажанням туристів; не заробляємо на ПЛР-тестах, а допомагаємо зробити їх, зберігши ваші нерви, час і кошти.

- «Танго Тревел» – це універсальність:

з думкою про найкращий відпочинок веземо наших туристів на автобусах, літаках і квадроциклах, підіймаємо на один кілометр в небо на повітряній кулі, спускаємо на 30 метрів під землю в печерах і печерних містах, пливемо на гондолах, моторних човниках, корабликах і величезних поромах;

- «Танго Тревел» – це ерудованість і професіоналізм:

ми щотижня проїжджаємо з туристами тисячі кілометрів у різних напрямках, організуємо захопливі екскурсії в найкрасивіші місця, цілодобово забезпечуємо всією необхідною інформацією та гарантуємо незабутній комфортний відпочинок;

- «Танго Тревел» – це невиправний оптимізм:

навіть під час глобального локдауну, коли всім здавалося, що туризм не виживе, ми створювали нові авторські програми турів, розширивши географію подорожей з «Танго Тревел» до колоритної Туреччини, на чарівні Балкани і через Атлантику аж до самої Америки.

«Танго Тревел» своїм туристам пропонує 3 види турів :

- 1) Тури в Європу
- 2) Тури по Україні
- 3) Тури в США.

Розглянемо популярні екскурсійні напрямки в Європу:

Угорщина. Мальовничі міста, курорти з термальними басейнами, красива природа — тут є все. В Будапешті можна прогулятися площею Героїв і проспектом Андраші, подивитися на пам'ятки архітектури, оцінити Королівський палац і проплисти на кораблі річкою Дунай з келихом шампанського, милуючись пейзажами нічного міста. Пізнати весь угорський колорит можна у містечку Сентендре, де люди до сьогодні беруть давні традиції. Ще одна цікава локація для справжнього релаксу — спа-комплекс купальні Сечені.

Австрія. Ця країна приваблює не лише красою міст, але й екологічно чистою природою та великою кількістю вітряків. Тут можна відвідати старовинний Відень, затишний Зальцбург, інстаграмний Гальштат та естетичний

Інсбрук. Природа та архітектура локацій вразить кожного, тому якщо обираєте автобусні тури зі Львова в Європу і вагаєтеся, то сміливо вирушайте в Австрію!

Франція. Вона завоювала прихильність наших громадян давно, тому компанія «Танго Тревел» подбала про те, щоб зробити путівки в цю країну максимально доступними. У Франції можна побачити не лише Париж з Ейфелевою вежею та популярний Діснейленд, але й красиві міста Ніцца, Канни, Довіль, Трувіль. Відвідайте замок на воді Сент-Мішель, розкішний Версаль, фантастичний Лувр, а також фортецю Нормандії. У Франції ще можна покататися на лижах та сноубордах — гори Альпи взимку радо приймають гостей із різних куточків світу.

Італія. Справжній рай для поціновувачів «високого». Музеї й галереї, храми і монастирі, мости, гори, озера, моря... Італія приваблює затишними містами з багатою архітектурою: Венеція, Рим, Мілан, Верона, Ватикан, Флоренція тощо. А ще тут дуже люблять футбол, тому, українські фани, не втрачайте нагоди потрапити на матч «Роми», «Інтера» чи «Ювентуса». Відвідати цю країну з можна з туристичним туром в Європу на вихідні від «Танго Тревел».

Німеччина. Потік туристів в цій колоритній країні не припиняється ні на мить, а гарячі тури в Європу з відпочинком у Німеччині розлітаються зі швидкістю світла! У Берліні можна побачити Бранденбурзькі ворота та сумнозвісну Берлінську стіну. У місті з казки Бремені погуляти затишними вуличками. У Мюнхені піти в замок Нойшванштайн, побачити Рейнський водоспад. Ну і не забуваймо про найкраще у світі німецьке пиво, якого там понад 500 видів.

Приклад представлення на сайті підприємства однієї із останніх пропозицій гарячих турів в Європу розміщено у Додатку А.

Бюджетні тури в Європу на вікенд від «Танго Тревел» не обмежуються лише цими країнами, проте вищезгадані напрямки мають найбільший попит серед українських туристів.

Тури по Україні 2023 від «Танго Тревел».

Кожна область України має цікаві туристичні місця, які по-новому відкриють тобі нашу державу. Автобусні тури по Україні зі Львова – це ідеальна нагода без віз і кордонів побачити найкрасивіші куточки, набратися здоров'я і сил та привезти додому безліч позитивних емоцій та незабутніх спогадів. На нашому сайті знайдеш безліч пропозицій дешевих турів по Україні на один день чи на довгий вікенд. Звертайся до туристичної агенції чи в офіс «Танго Тревел» за консультацією і вирушай у мандри – приємні несподіванки і грандіозні відкриття поряд!

Основні тури по Україні, які пропонує «Танго Тревел»:

- «Озеро Синевир та водоспад Шипіт» – одноденний тур по Україні до найбільшого озера Карпат, блакитного «морського ока», як називають Синевир місцеві мешканці; красивий каскадний водоспад Шипіт зачарує тебе кришталевими бризками і заспокійливим шумом.
- «Карпати - дотик неба» – живописні краєвиди українських гір і вир незабутніх емоцій чекає на тебе на гірськолижному курорті Буковель.
- «Мукачево + Ужгород» – тур вихідного дня по Україні до її найзахіднішої закарпатської землі, яку називають «найближчою до неба». Могутні стіни замку Паланок поділяться з тобою столітніми таємницями, романтичний палац графів Шенборнів розкаже свої легенди про кохання, а квітучий Ужгород запросить на смачні закарпатські страви.
- «Карпатський трамвай та скелі Довбуша» – одноденний тур по Україні, захоплива мандрівка у зелених вагончиках старовинною карпатською вузькоколійкою, а також екскурсія до величних скель Довбуша.
- «Чернівці та українська долина тюльпанів» – відпочинковий тур по Україні на травневі свята, коли на Буковині рясно цвітуть тюльпани і казковість моменту просто заворюжу.

Приклад найактуальнішого туру по Україні за останні півроку розміщено у Додатку Б.

Окремі місце приділяється екскурсійним турам до Америки від компанії «Танго Тревел». Групові тури в США з Києва, незалежно від пори року, сплановані таким чином, щоб якомога комфортніше і безпечно відпочивати, розважатися і пізнавати щось нове і надзвичайно цікаве.

Туристичний оператор «Танго Тревел» пропонує такі тури в США з України:

- «Американська мрія»: насичені 2 тижні щоденних відкриттів і приємних несподіванок, незабутній відпочинок в США назахідному узбережжі, яке манить переліком найцікавіших міст і національних парків штату Каліфорнія;
- «Loveis... Florida!»: десятиденна подорожу тропічний рай штату Флорида, який Америка вважає найкращим місцем для сімейного і пляжного відпочинку;
- «Східне узбережжя»: тижневий тур по Америці, яка асоціюється в українців із хмарочосами.

На рисунку 2.2 представлено динаміку туристичного потоку підприємства «Танго Тревел» за 2020 і 2021 роки.

У 2020 році основу туристичного потоку складала внутрішні туристи – 3275 осіб, у 2021 році відновилися обсяги виїзного потоку – 2719 осіб.

Попит на туристичні послуги за опитуванням споживачів визначається такими чинниками як раціональність, сезонність, еластичність за ціною, однак при проведенні дослідження виявлено, що значний вплив здійснюють чинники первинності/вторинності, здатність до розширюваності, нестійкість. У таблиці 2.1 визначено вплив усіх перерахованих чинників на туроператора «Танго Тревел».

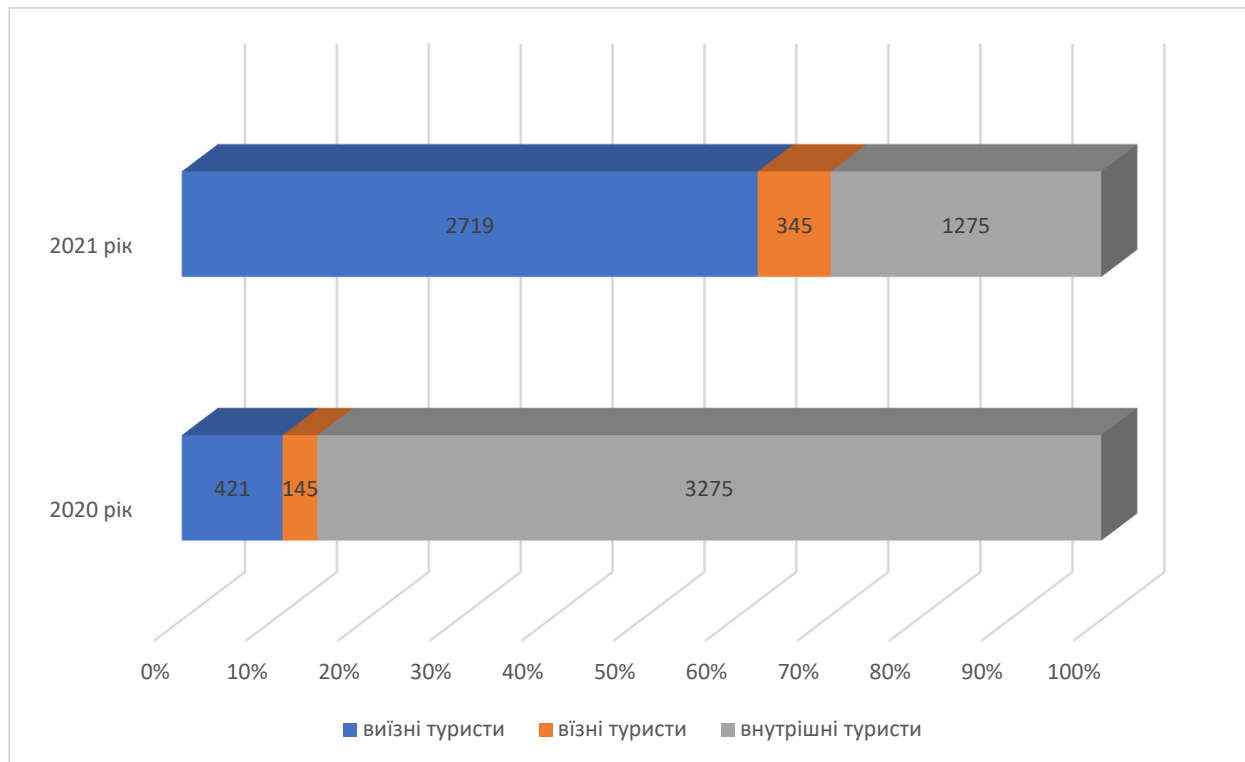

Рис.2.2. Структура туристичного потоку «Танго Тревел»

Таблиця 2.1

Аналіз впливу особливостей попиту на діяльність
туристичного оператора «Танго Тревел»

Особливості попиту	В чому проявляється означена характеристика	Вплив на діяльність туристичного підприємства
1. Первинність / Вторинність	Первинність продукції характеризується більш розвиненим попитом	20%
2. Розширюваність	Розширюваність продукції є запорукою вдалого попиту	35%
3. Еластичність, показник еластичності попиту щодо ціни	Еластичність є умовою вдалого попиту	45%
4. Раціональність	Раціональне використання і виробництво продукції сприяє підвищенню показників прибутку та рентабельності	35%

5. Сезонність	Врахування сезонності є запорукою вдалого попиту	55%
7. Нестійкість	Уникнення нестійкості попиту відкриває нові інвестиційні можливості туристичного підприємства	45%
8. Поточний стан попиту	Аналіз поточного стану попиту повинен проводитися на туристичному підприємстві час від часу	25%

Туристичний оператор «Танго Тревел» активно впроваджує туристичні продукти, однак у внутрішньому туризмі орієнтується тільки на популярні напрями і регіони.

2.2. Аналіз економічних показників діяльності туристичного оператора «Танго Тревел»

За звітами про фінансову діяльність малого підприємства ТОВ «Танго Тревел», розміщеними у «Clarity Project», проаналізуємо діяльність туристичного оператора. З моменту заснування у 2010 році підприємство надає туристичні послуги та є туроператором.

У таблиці 2.2 і 2.3 наведено дані щодо балансу підприємства. На початок року баланс становив 5594,7 тис.грн, на кінець року - 9054,5 тис.грн., відбулося збільшення балансу на 61,84%.

Заборгованість партнерів перед туроператором у 2021 році значно зросла, стала більшою на 135,56%. Але підприємство має значні кошти на рахунку 3052,9 тис.грн. Позитивним є показник у необоротних активах – «Незавершені капітальні інвестиції», який вказує та те, що підприємство вклало 75,3 тис.грн. у реконструкцію, модернізацію офісу.

Структура основних активів підприємства зображена на рисунку 2.3.

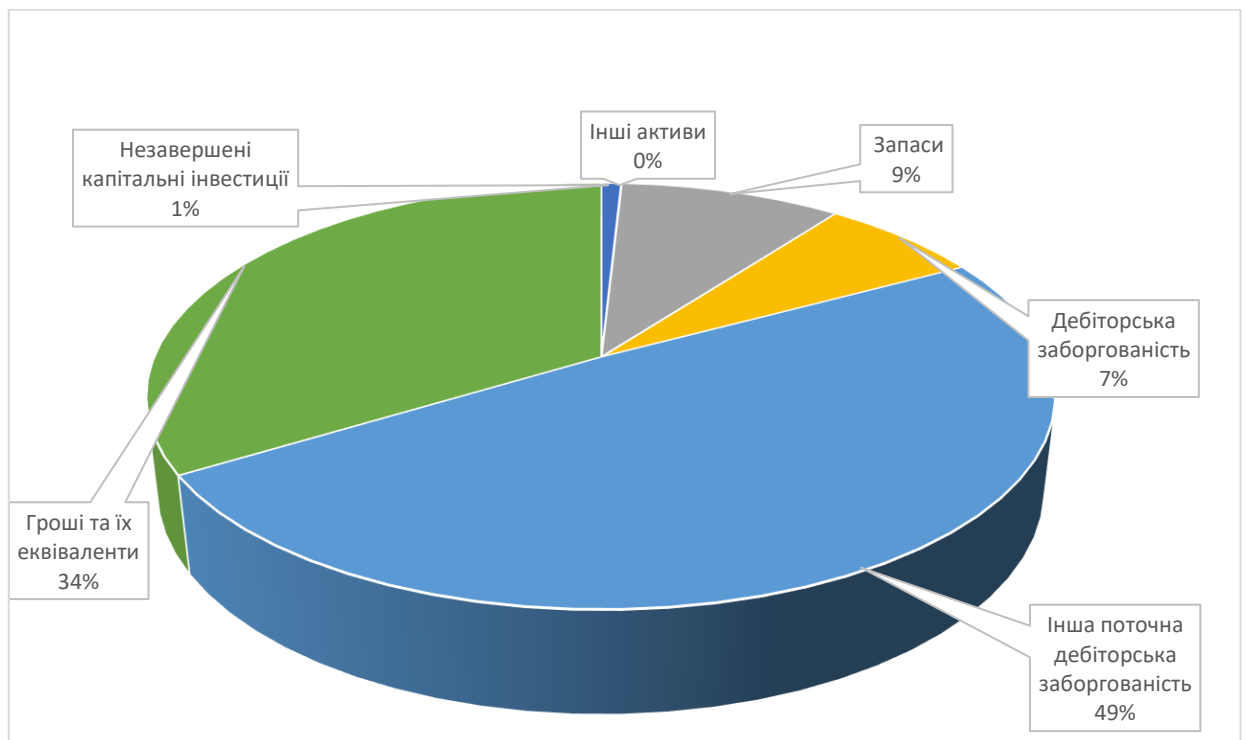

Рис.2.3. Структура активів «Танго Тревел», %

Розмір статутного капіталу «Танго Тревел» становить 74,4 тис.грн., ця сума відповідає внескам двох засновників товариства з обмеженою відповідальністю: Бажовська Юлія Михайлівна – 50% або 37,2 тис.грн, Глинка Олег Іванович – 50% або 37,2 тис.грн.

Розмір нерозподіленого прибутку у 2021 році зменшився на 603,8 тис.грн. або на 16,16%. Кредиторська заборгованість підприємства на кінець 2021 року перевищує дебіторську заборгованість на суму понад 1 000 тис.грн. Відмічаємо, що є кредиторська заборгованість з оплати праці працівників.

Таблиця 2.2

Динаміка пасивів ТОВ «Танго Тревел» у 2021 році, тис.грн.

Назва рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн	Відхилення абсолютне	Відхилення відносне, %
I. Необоротні активи	0,00	2,00	2	100,00
Нематеріальні активи				
первісна вартість	0,00	4,00	4	100,00
накопичена амортизація	0,00	2,00	2	100,00
Незавершені капітальні інвестиції	0,00	75,30	75,3	100,00
первісна вартість	23,40	13,40	-10	-42,74
знос	23,40	13,40	-10	-42,74
Усього за розділом I	0,00	77,30	77,3	100,00
II. Оборотні активи Запаси:	54,40	852,30	797,9	1466,73
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	534,30	618,70	84,4	15,80
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	30,70	2,60	-28,1	-91,53
у тому числі з податку на прибуток	30,70	0,00	-30,7	-100,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1 890,70	4 449,90	2559,2	135,36
Гроші та їх еквіваленти	3 069,90	3 052,90	-17	-0,55
Витрати майбутніх періодів	14,70	0,00	-14,7	-100,00
Інші оборотні активи	0,00	0,80	0,8	100,00
Усього за розділом II	5 594,70	8 977,20	3382,5	60,46
Баланс	5 594,70	9 054,50	3459,8	61,84

У таблиця 2.3 представлено звіти про фінансову діяльність підприємства «Танго Тревел» за 2019, 2020, 2021 роки. Можемо зробити такі висновки:

- 1) 2020 рік через карантинні обмеження був збитковим для оператора,
- 2) у 2021 році вдалося вийти на третину від рівня збуту 2019 року,

3) інші операційні доходи суттєво менші за суму інших операційних витрат,

4) у собівартість турів займає переважну частину у структурі чистого доходу.

Таблиця 2.3

Динаміка активів ТОВ «Танго Тревел» у 2021 році, тис.грн.

Назва рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн	Відхилення абсолютне	Відхилення відносне, %
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	74,40	74,40	0,0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-3 736,30	-3 132,50	603,8	-16,16
Усього за розділом I	-3 661,90	-3 058,10	603,8	-16,49
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4 213,70	5 451,80	1238,1	29,38
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	7,40	9,80	2,4	32,43
у тому числі з податку на прибуток	1,30	0,00	-1,3	-100,00
Кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	10,30	14,80	4,5	43,69
Інші поточні зобов'язання	5 025,20	6 636,20	1611	32,06
Усього за розділом III	9 256,60	12 112,60	2856	30,85
Баланс	5 594,70	9 054,50	3459,8	61,84

Таблиця 2.3

Аналіз фінансової звітності туристичного оператора ТОВ «Танго Тревел»,
тис.грн.

Назва рядка	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення 2020/2019 %	Відхилення 2021/2020 %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	45 613,80	9 248,60	14 214,70	-79,72	53,70
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	44 615,80	8 950,50	13 177,90	-79,94	47,23
Інші операційні доходи	713,50	170,60	836,10	-76,09	390,09
Інші операційні витрати	1 550,40	2 368,90	1 367,70	52,79	-42,26
Інші доходи	477,00	268,10	98,60	-43,79	-63,22
Інші витрати	0,00	0,00	0,00	-	-
Разом доходи	46 804,30	9 687,30	15 149,40	-79,30	56,38
Разом витрати	46 166,20	11 319,40	14 545,60	-75,48	28,50
Фінансовий результат до оподаткування	638,10	-1 632,10	603,80	-355,77	-137,00
Податок на прибуток	114,90	0,00	0,00	-100,00	-
Чистий прибуток	523,20	-1 632,10	603,80	-411,95	-137,00

Чистий дохід оператора зменшився на 79,72% у 2020 році, у 2021 році відновився на 53,70%. Динаміка змін собівартості відповідає чистому доходу. З кожній тисячі гривень доходу у 2019 році отримано 0,0115 тис.грн. чистого прибутку становив тис.грн., у 2021 році – 0,0425 тис.грн.

На рисунку 2.4 проілюстровано співвідношення чистого доходу оператора до собівартості реалізованих послуг.

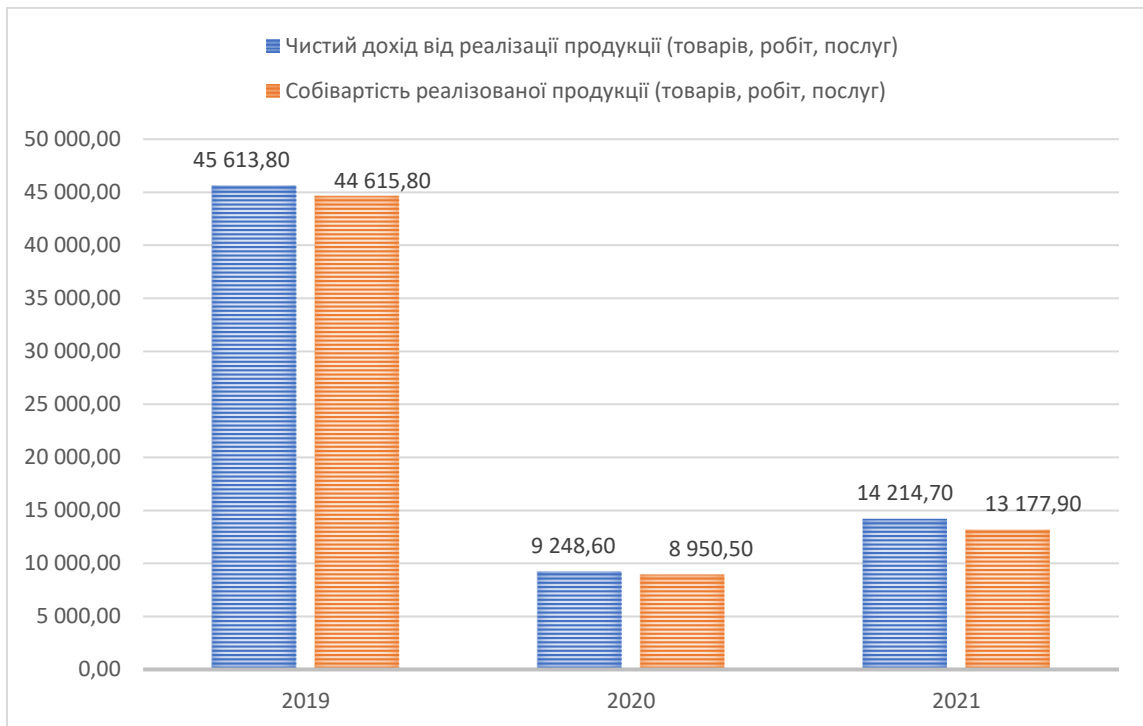

Рис.2.4. Динаміка чистого доходу та собівартості туристичного оператора «Танго Тревел», тис.грн.

Отже, можемо говорити, що туристичний оператор «Танго Тревел» адаптувався до карантинних обмежень.

2.3. Оцінка середовища діяльності туристичного оператора «Танго Тревел»

Оцінку середовища діяльності «Танго Тревел» проведемо з використанням методів PESTE-аналіз та SWOT-аналіз.

PESTE-аналіз використаємо для оцінки впливу макрочинників на підприємство. Фактори макросередовища, які найбільше впливають на «Танго Тревел»: політичні, економічні, соціально-демографічні, технологічні, екологічні – табл.2.4.

Оцінюємо значимість (ймовірність здійснення) кожної події для даного підприємства шляхом присвоєння йому певної ваги від одиниці (найважливіша)

до нуля (незначна). Сума значень показника ваги кожного фактору повинна дорівнювати одиниці, що забезпечується нормуванням. Дається оцінка ступеню впливу кожної фактору-події на стратегію туристичного підприємства по 5 бальній шкалі.

Сумарна зважена оцінка дорівнює 4,5. Це говорить про те, що макросередовище справляє сильний вплив на діяльність «Танго Тревел», тобто реакція туристичного оператора на стратегічні фактори зовнішнього середовища повинна перебувати на високому рівні.

Таблиця 2.4

PESTE-аналіз туристичного оператора «Танго Тревел»

Фактори	Питома вага	Оцінка впливу за шкалою 0...5 балів)	Зважена оцінка
Політичні			
Поточне туристичне законодавство України	0,06	4	0,24
Міжнародне туристичне законодавство	0,05	3	0,15
Державне регулювання конкуренції в галузі	0,06	4	0,24
Податкова політика	0,001	5	0,005
Війна та безпека	0,06	5	0,3
Введення нових стандартів і правил	0,02	2	0,04
Економічні			
Загальна характеристика економічної ситуації в країні (підйом, стабілізація, спад)	0,07	5	0,35
Зростання конкуренції	0,06	5	0,3
Рівень безробіття	0,08	5	0,4
Рівень інфляції	0,06	5	0,3
Сезонність	0,07	5	0,35
Демпінг	0,05	4	0,2

Соціокультурні			
Темп росту населення	0,04	3	0,12
Зміна рівня життя	0,06	4	0,24
Підвищення рівня освіти	0,08	5	0,4
Культурні фактори	0,04	3	0,12
Технологічні			
Зміна і адаптація нових технологій	0,02	3	0,06
Інформація та комунікації, вплив інтернету	0,04	5	0,2
Потенціал інновацій	0,04	5	0,2
Екологічні			
Забруднення середовища	0,02	5	0,1
Переробка відходів	0,02	5	0,1

Фактори зовнішнього середовища визначають ціну на туристичні продукти. Однією з основних особливостей ціноутворення на туристичних підприємствах є те, що на ціну істотно впливають такі чинники зовнішнього середовища господарювання, як природно-кліматичні умови, культурно-історична цінність місцевості, що не характерно для ціноутворення в інших видах економічної діяльності.

Для оцінки зовнішнього середовища необхідне розуміння конкурентних позицій туроператора «Танго Тревел» - таблиця 2.5.

Таблиця 2.5

Бальна оцінка позицій серед головних конкурентів

Показники	Танго тревел	Тур де Львів	West Tour
Місце розташування	5	4	5
Середній рівень завантаженості	4	4	4
Популярність серед населення	4	3	3
Рівень професіоналізму персоналу	4	4	4
Якість основних послуг	4	4	4

Асортимент додаткових послуг	4	4	4
Якість рекламних засобів	2	5	5
Цінова політика	3	3	3

Переходячи до SWOT-аналіз «Танго Тревел» сформуємо список загроз і можливостей підприємства – таблиця 2.6. і таблиця 2.7.

Таблиця 2.6

Список основних загроз і можливостей туристичного оператора

Загроза	Можливість	Наслідки для туристичного оператора	Можливі заходи для уникнення загрози або не використання можливостей
Втрата споживачів		Зменшення доходу, а отже, і окремих статей витрат (в т.ч. витрат на персонал - скорочення штату)	Знижки, додаткові послуги. Пошук альтернативних шляхів щодо задоволення потреб споживачів
	Поява нових споживачів	Додатковий ринок збуту, додаткове джерело надходження фінансових коштів	Знижки, додаткові послуги, укладення договорів на тривалий термін
Переваги конкурентів		Втрата постійних клієнтів, зменшення частки компанії на ринку	Пошук конкурентних переваг, їх реалізація для заохочення клієнтів
	Слабкість конкурентів	Поява нових клієнтів, зменшення частки компанії на ринку	Утримання своєї позиції на ринку, об'єднання зусиль з конкурентами для усунення інших конкурентів
Втрата партнерів (авіакомпнія, готель інше)		Зрив строків надання послуг, фінансові збитки, втрата споживачів, падіння авторитету компанії, пошук нових партнерів	Поліпшення ділових відносин, розгляд і, якщо можливо, вирішення існуючої проблеми
	Поява нових партнерів	Вибір партнерів за критеріями ділової	Переукладення договорів з партнерами за умови

		репутації, фінансової стабільності тощо	встановлення вигідніших умов для співпраці.
Введення додаткових податків		Підвищення вартості послуг	Спроба отримання податкових пільг
	Надання державою відстрочки виплати податку	Зниження вартості послуг, розширення підприємства і збільшення обсягів продажу	Спроба отримання нових податкових пільг або відстрочки

Таблиця 2.7

SWOT-аналіз туристичного оператора «Танго Тревел»

Можливості	Сильні сторони
Впровадження нових турів і розширення асортименту Розвиток напряму лікувально-оздоровчого туризму Збільшення обсягу туристичного потоку Діджиталізація процесів продажу та обслуговування	Досвід роботи на ринку Контрагенти у Європі та Америці Стійкий імідж Посилення маркетингових заходів
Загрози	Слабкі сторони
Тривала війна і загрози безпеки Закриті кордони Зменшення кількості туристів Зниження платоспроможності населення	Збитковість Плинність кадрів

Основними проблемами туристичного оператора є залежність якісних параметрів туристичного продукту від партнерів, зниження доходу підприємства за рахунок зменшення рівня середньої тривалості подорожі, система мотивації що напряму залежить від кількості реалізованих турів (виробіток), а фактори, які

їх зумовлюють: військові дії, зменшення платоспроможного попиту споживачів (в тому числі через економічну і епідемічну ситуацію), залежність від партнерів та загострення конкурентної боротьби.

Основна мета туристичного оператора передбачає цілеспрямовану роботу за напрямками:

- * управління очікуваннями ринку за допомогою зміцнення лояльності до продукту компанії;

- * поліпшення показників діяльності компанії за диференціації турпродукту;

- * підвищення якості управління компанією.

Таким чином, діяльність «Танго Тревел» компанії на ринку туристичних послуг є стабільною. Однак зниження дохідності підприємства вказує на необхідність проведення змін. Основними факторами зовнішнього оточення, які здійснюють вплив на діяльність туристичного підприємства та потребують постійного нагляду, визначено партнерів, конкурентів, споживачів. Потенціал туристичної компанії дозволяє провести зміни власними силами топ-менеджменту, без залучення сторонньої організації.

Висновки до 2 розділу

Туристичний оператор «Танго Тревел» достатньо цікавий та сучасний продукт на українському туристичному ринку. Він базується на турах трьох напрямків - Європа, США та Україна. Тобто за десять років своєї діяльності, компанія досить стрімко розвивається та з кожним роком відкриває нові країни для своїх клієнтів. Основною метою туристичного оператора передбачає цілеспрямовану роботу за напрямками: управління очікуваннями ринку за допомогою зміцнення лояльності до продукту компанії; поліпшення показників діяльності компанії за диференціації тур продукту; підвищення якості управління компанією. Однак з наведених вище звітів про фінансову діяльність туристичного підприємства, можна зробити висновки , що з початку роботи

агенції , фінансовий розвиток був загально незначним та мінімальним, що змусило вкласти значний капітал та залучити нових партнерів до роботи підприємства. Переломним періодом праці тур оператору стали 2019, 2020 та 2021 роки. Але і за ці роки «Танго Тревел» адаптувався з карантинними обмеженнями. Отже, можемо говорити, що туристичний оператор «Танго Тревел» адаптувався до карантинних обмежень Діяльність компанії на ринку в цілому на ринку туристичних послуг є стабільною. Однак компанія потребує проведення змін, задля збереження своїх позицій на фоні постійного нагляду конкурентів та партнерів. Діяльність «Танго Тревел» компанії на ринку туристичних послуг є стабільною. Однак зниження дохідності підприємства вказує на необхідність проведення змін. Основними факторами зовнішнього оточення, які здійснюють вплив на діяльність туристичного підприємства та потребують постійного нагляду, визначено партнерів, конкурентів, споживачів. Потенціал туристичної компанії дозволяє провести зміни власними силами топ-менеджменту, без залучення сторонньої організації.

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ НАПРЯМУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ТУРІВ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Обґрунтування розвитку напряму лікувально-оздоровчих турів у «Танго Тревел»

В Україні найсприятливішими місцями для оздоровчого відпочинку є Прикарпаття та Причорномор'я. Одним із найбільш популярних серед прихильників оздоровчого туризму регіонів України є Львівська обл. Досліджуваний регіон має все необхідне для перспективного розвитку оздоровчого туризму: сприятливі кліматичні умови, наявність природних мінеральних вод, лікувальних грязей та озокериту. Відомо, що основним чинником розвитку оздоровчого туризму є наявність території з природними лікувальними ресурсами. На базі цих територій для туристів розробляються різноманітні програми оздоровчого туризму. При розробці таких програм необхідно враховувати для кого розробляються ці тури, і пам'ятати, що основною метою є відновлення та покращення здоров'я. Як відомо, більшість оздоровчих турів складаються із відпочинку та оздоровлення у санаторно-курортних закладах та активного й змістовного проведення дозвілля (концерти, танці, вечори за інтересами, спортивні походи, прогулянки, збирання грибів, ягід тощо).

Львівська область володіє значним потенціалом для розвитку лікувально-оздоровчого туризму, у тому числі значною кількістю мінеральних джерел, родовищ лікувальних грязей, лісових ресурсів тощо. Водночас даний вид туризму вважається одним із найперспективніших видів туристичної галузі області. Підтвердженням цього є не лише те, що в регіоні спостерігається збільшення кількості осіб старших вікових груп, але і зростання потреб населення як у відпочинку, задоволенні своїх пізнавальних інтересів, так і в оздоровленні.

Львівщина традиційно була областю, де перспективи туристичної

індустрії були і залишаються одними з найкращих в Україні. Природно-ресурсний та історико-культурний потенціал у поєднанні з вигідним географічним положенням в центрі Європи та існуючий багаторічний досвід і напрацювання у сфері рекреації є достатньо вагомою передумовою пріоритетного розвитку системи санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку, орієнтованої як на внутрішнього споживача, так і на обслуговування іноземних туристів.

Варто також зазначити, що область входить до п'ятірки найбільш привабливих та популярних туристично-рекреаційних регіонів України. На території Львівщини понад 4000 пам'яток історії та культури, значна частина яких (понад 2000) зосереджена у Львові – місті світової культурної спадщини ЮНЕСКО, а також у містах Жовкві, Белзі, Бібрці, Золочеві, Жидачеві, Самборі, Дрогобичі.

Частка природно-рекреаційного потенціалу Львівщини у сумарному природно-ресурсному потенціалі України складає 5,37 %. Серед Карпатських областей за сумарним потенціалом природних рекреаційних ресурсів вона поступається лише Закарпаттю (7,036 %). У структурі рекреаційних ресурсів області 70 % припадає на ресурси відпочинку і туризму і 30 % – на ресурси санаторно-курортного лікування. У сумарному природно-ресурсному потенціалі Львівської області природні рекреаційні ресурси становлять 14,3 %, що значно вище відповідного показника по Україні (9,5 %).

Львівська область відзначається різноманітністю кліматів, що зумовлюється неоднорідністю її поверхні. Проте у кліматах окремих природних районів області є багато спільного, а саме: м'якість, яка виявляється у невеликих різницях температур літа і зими, та висока зволоженість, про яку свідчать значні річні суми опадів. Львівщині, зовсім не властиві сильні морози, посухи, суховії та пилові бурі. Навпаки, для неї характерні часті відлиги взимку, значна хмарність, обложні дощі та викликані ними літньо-осінні паводки.

Уявлення про основні риси клімату Львівської області можна скласти,

порівнюючи дані Львівської, Київської та Харківської метеостанцій, які розміщені приблизно на одній широті (50° пн. пі.). Різниця між основними показниками клімату Львова, Києва і Харкова пояснюється передусім різним віддаленням цих міст від Атлантичного океану, вологі повітряні маси з якого пом'якшують клімати Європи. Саме віддаленістю від Атлантичного океану визначається ступінь, або коефіцієнт, континентальності клімату, який для Львова дорівнює 31,6, для Києва – 35,6 і для Харкова – 41,6. На відміну від континентальності кліматів, яка зростає із заходу на схід, їх зволоженість зменшується в напрямку на схід. Ступінь (коефіцієнт) зволоженості клімату для Львова дорівнює 1,1, для Києва – 1,0 і для Харкова – 0,8. Отже, у Львові клімат надмірно зволожений, а у Харкові — недостатньо зволожений [31].

Різноманітність природних умов і багатство еколого-рекреаційних ресурсів Львівщини створюють сприятливі умови і для розвитку екологічного туризму. Загалом у Львівській області нараховують 1 природний заповідник «Розточч» (площею у 2084,50 га); 2 національних природних парки – «Яворівський» (7078,600 га) та «Сколівські Бескиди» (35684 га); 3 регіональних ландшафтних парки – «Верхньодністровські Бескиди» (8536 га), «Надсянський» (19428 га) та «Знесіння» (312,100 га); 37 заказники; 176 пам'ятки природи; 48 заповідних урочищ; 261 парк-пам'яток садово-паркового мистецтва; 3 ботанічні сади та 1 зоологічний парк [62].

Природно-рекреаційні та лікувально-оздоровчі ресурси області, представлені лікувальними та мінеральними водами (7 типів), лікувальними грязями, озокеритом, на базі яких розвиваються відомі в Україні та за кордоном курорти – м. Трускавець, смт. Східниця, м. Моршин, смт. Немирів, смт. Великий Любінь, смт. Шкло.

Трускавець – один з найвідоміших та найдавніших бальнеологічних курортів України. Старовинне містечко з багатим родовищем цілющої мінеральної води «Нафтуса» знаходиться у мальовничій місцині на стику Карпат та Передкарпаття. Лікувальні властивості мінеральних вод Трускавця були описані ще в кінці XVI ст. королівським лікарем Войцехом Очко, а на

початку ХІХ ст. хімічний аналіз «Нафтусі» зробив львівський фармацевт Торосевич, змістовно обґрунтувавши її профілактичну дію на організм. Саме з того часу починається історія Трускавця-курорту. Інфраструктура курорту, яка спочатку складалася з невеличкої водолікарні та 4 гостевих будинків, розрослася на сьогодні до величезної кількості санаторіїв, пансіонатів та розважальних закладів. Головний скарб Трускавцю – слабомінералізована гідрокарбонатно-кальцієво-магнієва «Нафтуса». Специфічного присмаку воді додають речовини нафтового походження – в місцевості здавна видобувають нафту. Всього ж трускавецьке родовище налічує 25 джерел (використовуються 14) з 10 різновидами вод різного складу. У місті працюють 2 бювети. Лікування мінеральними водами можна доповнити озокеритовими.

Бальнеологічний курорт Східниця – чудове, затишне місце для сімейного відпочинку та лікування, розташоване неподалік Дрогобича. Відносно молодий курорт (початок його функціонування прийшовся на 1970-ті роки) відомий далеко за межами України своїми унікальними мінеральними водами, аналогів яким в Європі немає. В мальовничій Східниці налічується 38 цілющих джерел та близько 20 бурових свердловин. Карпатська оздоровча «мекка» завдячує своїм існуванням українському досліднику О. Стоцькому, який на протязі двох десятиріч боровся за визнання східницьких джерел. В Східниці ви знайдете все, що потрібно для ефективного оздоровлення та комфортного відпочинку. Окрім королеви східницьких мінеральних вод «Нафтусі», Східниця може похизуватися водами із підвищеним вмістом заліза, унікальними лужними водами тощо. Воду трьох джерел (№ 8-10) можна набирати в облаштованому бюветі, деякі джерела розташовані в лісовій зоні.

Відоме з ХV ст. містечко Моршин знаходиться в 14 км від районного центру Стрия. Ще за часів Австро-Угорщини Моршин перетворився на елітний курорт для панства та отримав назву «галицьке спа». Розташований в мальовничій місцевості, Моршин пропонує відпочиваючим комфортабельні санаторії та готелі, що причаїлися в лісопарковому затишку, розвинуту мережу кафе, ресторанів, магазинів, та найголовніше – комплексне лікування цілющою

водою з трьох джерел, мінерально-хвойними і йодобромними ваннами та грязями. Чудодійними властивостями наділяється вода моршинського джерела

«Божої Матері», подібна до посвяченої йорданської води. В Моршині лікують захворювання органів травлення, сечовивідних шляхів, обміну речовин, гінекологічні хвороби, нервові розлади [1].

Моршин цілком відповідає поняттю міста-курорту, тобто міста, в якому основною містоутворювальною галуззю є курортно-рекреаційне господарство. Це цілісна система територіальної організації обслуговування рекреантів, а також форма розселення та життєдіяльності місцевого населення. Моршин – місто обласного підпорядкування, добре відоме як один з кращих бальнеотерапевтичних курортів, розташоване у затишній долині серед прикарпатських заповідних лісів, у межах Львівської області, за 14 км від м. Стрий, 95 км від Івано-Франківська та 82 км від обласного центра – міста Львів. Через місто проходить залізнична лінія Стрий – Івано-Франківськ, Моршин – Львів. У Моршині знаходиться вокзал третього класу, неподалік від залізничного вокзалу знаходиться автобусна станція.

На території Моршина, з огляду на статус заповідної зони, заборонені будь-які роботи, що можуть погіршити екологічну ситуацію. Це рекреаційний район, де зберігся первозданним дубово-буковий ліс. Курорт Моршин розташований на висоті 340 м над рівнем моря, атмосферний тиск становить 731 мм рт. ст. Сприятливі природно-кліматичні умови доповнюють загальний комплекс лікувальних закладів курорту. Ліси регіону багаті ягідниками (суниця, малина, ожина й інші) та різноманітними грибами. З диких звірів у лісах водяться зайці, лисиці, вовки, козулі, кабани, лосі [35].

У геологічному відношенні Моршинське родовище займає чималу територію біля м. Моршин. Але вода виходить на поверхню лише з декількох джерел, розташованих у букових лісах на території курортної зони. Співвідношення елементів та хімічний склад «Моршинської» є оптимальними для столової мінеральної води (загальний рівень її мінералізації складає 0,1-

0,4 г/л). На курорті широко використовують торфову грязь та озокерит. Торфова грязь за фізичними і хімічними властивостями – це високомінералізована лікарська сировина високої якості, що складається з ангідриду кремнію, окису заліза, алюмінію та інших інгредієнтів. З органічних речовин виявлені лігніногумусовий комплекс, цукор, геміцелюлоза, клітковина, а також органічні кислоти (масляна, оцтова, мурашина). Озокерит має максимальну теплоємність, мінімальну теплопровідність порівняно з іншими теплоносіями та справляє хімічний (містить мінеральні масла та смоли) і сильний біологічний вплив на організм людини.

За багаторічними метеорологічними спостереженнями клімат Моршина помірно континентальний, вологий, м'який. Літо в Моршині гаряче, вологе, а осінь довга, суха і тепла. Середньорічна температура (+16 °C) така ж, як на курортах Кавказьких мінеральних вод. Середньорічна сума опадів (759-820 мм) не перевищує суму опадів на цих же курортах. Найбільше опадів наприкінці весни і влітку. Вологість повітря взимку 73-81 %, влітку – 83 %. Помітно висока вологість спостерігається зранку та ввечері, вдень наближається до оптимальної, тому нерідко, не зважаючи на високу температуру, повітря зранку та ввечері видається прохолодним. Найтепліші місяці липень і серпень (+22- 24 °C), весняні місяці порівняно теплі, осінь не холодна.

Водні ресурси міста представлені поверхневими та підземними водами. У його південно-західній частині є озеро, у північній частині, на землях Лисовицької сільської ради – лісове озеро. Озера використовують в літній період для масового відпочинку. Особливості рельєфу міста сприяють стоку дощових вод з міської території до річки Бережниця та струмків, затоплюючи прилеглі території.

Постачання питної води до м. Моршин здійснюється від централізованої системи водопостачання, яка живиться з двох джерел: водозабору з підземних джерел у заплаві р. Стрий, що розташований в районі с. Братківці Стрийського району, та поверхневого водозабору з річки Бережниця, який розташований в

с. Баня Лисовицька Стрийського водозабору. Підземні води – це чотири джерела мінеральних вод: «Боніфацій», «Магдалина», «Людмила» і «№ 4», розташовані на землях Стрийського району.

Лікувально-оздоровчий комплекс розміщений окремо від житлової зони м. Моршин, у лісопарковій зоні. Становленню та розвитку курорту «Моршин» сприяли його головні лікувальні чинники – джерела мінеральних вод (розсоли)

№ 1, 4, 6 [35; 65].

Джерело № 1 – це шахтний колодязь глибиною близько 50 м. Його вода високомінералізована (ропа, розсол). Ця властивість вирізняє його від багатьох лікувальних джерел курортів світового значення. Загальна мінералізація ропи з глибиною колодязя збільшується з 16 г/л (поверхневий шар) до 400 г/л (придонний шар). Рівнобіжно, залежно від глибини колодязя змінюється співвідношення між окремими хімічними елементами [70].

Значно розширює діапазон дії лікувальних властивостей курорту та створює передумови для розвитку його як поліфункціонального рекреаційного комплексу джерело № 4. Вода цього джерела за мінералізацією близька до дощової (0,17 г/л), за хімічним складом – гідрокарбонатно-кальцієва. Крім відмічених інгредієнтів до її складу входять калій, натрій, магній, залізо, сульфати. Крім цього, вода радіоактивна, з постійним вмістом радону і підвищеним вмістом розчиненого кисню.

Джерело № 6 використовується з 1968 р. Свердловина багата та перспективна (дебіт 123,4 м³/добу). За хімічним складом вода (ропа) сульфатно-хлоридна, натрієво-магнієво-калієва із загальною мінералізацією до 238 г/л, характеризується високим вмістом сульфатів магнію і калію, які зумовлюють специфічну дію при лікуванні захворювань печінки, жовчовивідних шляхів, підшлункової залози, гастритах, цукрового діабету.

Ефективним методом бальнеотерапії є зовнішнє застосування мінеральних вод у вигляді ванн. Для них використовується високомінералізована ропа поверхневого шару джерела № 1 і свердловина № 20. Вода свердловини №

20 – це хлоридно-натрієва ропа з мінералізацією 250-300 г/л. Дебіт свердловини – 36 м³/добу. Внутрішнє застосування водіособливо ефективно при лікуванні органів травлення. Використовуються мінеральні води для інгаляцій, особливо при хронічних інфекційно-алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів [42].

Співвідношення елементів та хімічний склад води «Моршинська» є оптимальними для столової мінеральної води, яку можна споживати щоденно. Завдяки своїй природній чистоті та збалансованості вона не потребує штучного технічного вдосконалення. «Моршинська» легко засвоюється організмом, оскільки за показником щільності рідини вона наближена до плазми крові людини й без зайвих витрат енергії заповнює клітини. Завдяки низькому вмісту мінералів «Моршинська» при кип'ятінні практично не залишає накипу [65].

Лікувально-оздоровчий комплекс «Моршин» складається з окремих санаторіїв («Черемош», «Дністер», «Світанок», «Перлина Прикарпаття», «Лаванда», бальнеогрязезоокеритова лікарня, Моршинський центральний військовий санаторій), які компактно розміщуються у лісовій зоні міста. Великим лікувальним комплексом є загальнокурортна бальнеогрязезоокеритовалікарня з усіма профільними відділеннями, при якій функціонує діагностично-консультаційне відділення [43].

На базі санаторію «Черемош» створено спеціалізоване реабілітаційне відділення для лікування дорослих і дітей (у супроводі батьків), хворих на цукровий діабет.

У курортному господарстві зайнято понад 2800 працюючих (для порівняння – загальна кількість працюючих у м. Моршин – 3600 осіб). У санаторіях й інших лікувально-діагностичних підрозділах курорту працюють шість заслужених лікарів України, один доктор та шість кандидатів медичних наук, вісім заслужених працівників охорони здоров'я України, 35 лікарів вищої кваліфікаційної категорії.

У центральній частині курорту розташована будівля загальнокурортного бювету мінеральних вод (архітектор А. Ю. Мельник), де одночасно можуть

приймати мінеральну воду з джерела № 1 та свердловини № 6 близько 6 тис. осіб. Приготування та підігрів води здійснюється у спеціальному відділенні бювету під постійним контролем гідрохімічної лабораторії та санітарних установ.

Моршинські мінеральні води – єдині в Україні природні води для щоденного споживання, що визнано Євросоюзом. Нині використовується лише близько 10 % добового дебету мінеральних вод курорту, отже є велика перспектива його розвитку [30].

Курорт Великий Любінь розташований у Городоцькому р-ні за 20 км від Львова, він є центром Великолюбінської об'єднаної територіальної громади. Основні бальнеологічні ресурси на курорті Великого Любень – лікувальні сірководневі води й торфові пелоїди (грязі) для зовнішнього використання. Сірководневі води виведені двома свердловинами, які розміщені на території санаторію «Любінь Великий».

У Великому Любені також розташоване єдине у Львівській обл. родовище запасів лікувальних пелоїдів, розміщене на надзаплавній терасі правого берега річки Верещиця. Згідно з загальноприйнятою класифікацією, торфи цього родовища належать до різновиду низькомінералізованих слабкосульфідних високозольних сульфатних магнеєво-кальцієвих пелоїдів. Живлення родовища відбувається, головню, ґрунтовими водами, що зумовлює формування низинних видів торфу. Потужність верхнього горизонту – 1 м, нижнього – 0,7-0,8 м. Грязьові поклади залягають на сапропелях (у центральній частині ділянки), пісках і суглинках. Торф родовища за результатами розвідувальних робіт має такі показники: вологість – 65,8–85,7 %, ступінь розкладу – 43-49 %, питома вага – 1,02 г/см³, вміст органічних речовин (на сухий торф) – 55,7–83,3 %, мінералізація – 3,053-3,810 [20]. На курорті також наявне сірководневе самовиливне джерело № 2 «Адольф», запаси води якого не затверджені й приблизно оцінені в 26 м³/добу, однак за даними польових вимірів дебіт становить 8,64 м³/добу (у літній період) і коливається залежно від пори року. Сьогодні джерело не використовують у лікуванні.

У Великому Любені сьогодні функціонує лише один санаторій місткістю на 250 осіб. Загальна кількість прийнятих відпочивальників у 2013 р. була близько 2800 осіб, однак у 2017 р. їхня кількість зменшилась до 1500. Санаторій потребує значних капітальних інвестицій для оновлення інфраструктури, умов лікування та сервісу. Окрім санаторію, на курорті збудовано реабілітаційний комплекс на 300 місць у підпорядкуванні Міністерства соціальної політики, який розпочав роботу у травні 2019 р. Особливою перевагою курорту є близькість до обласного центру і добре транспортне сполучення, що може забезпечити збільшення кількості відпочивальників.

У Яворівському р-ні Львівської обл. за 38 і 60 км від обласного центру розташовані бальнеологічні курорти Шкло і Немирів, що мають схожі лікувальні ресурси завдяки особливим геологічним умовам. Бальнеологічними ресурсами курорту Шкло є мінеральна питна вода типу «Нафтуся» і лікувальна сірководнева вода. На родовищі мінеральної води «Нафтуся» є чимало свердловин, однак нині видобувають воду лише з шахтного колодязя № 1 глибиною 12 м, що розміщений у центральній частині санаторію Шкло. За органолептичними властивостями вода прісна, прозора, з сірководневим запахом. Температура води – 10°C, рН – 7,9, вміст сірководню – 0,1-0,82 мг/дм³.

За хімічним складом вода гідрокарбонатно-натрієва. Лікувальною особливістю води є підвищений вміст органічних речовин – 10,8–26,8 мг/дм³.

Загалом запаси родовища «Нафтуся», яке займає площу близько 11 км² прийняті в кількості 50 м³/добу, однак у 1969 р., коли виконували оцінку, запаси офіційно не затвердили через можливість впливу на родовище роботи Язівського кар'єру з видобування сірки. Запаси води, яку видобувають з шахтного колодязя № 1, затверджено (протокол ДКЗ України № 2728 від 14.09.2012 р.) у кількості 4 м³/добу за категорією В і С1. Обсяги використання води у 2012 р. становили всього 0,31 м³/добу (112 м³/рік), або 7,8 % від запасів. Сірководневу воду, яку використовують на курорті, видобувають зі свердловини № 1-ВС глибиною 129,0 м, що за 500 м на північ від с. Цетуля

і за 4 км на північний захід від курорту, до якого воду доставляють трубопроводом. На курорті Шкло також функціонує лише один санаторій місткістю до 500 осіб. У 2013 р. він прийняв близько 5 тис. відпочивальників. Санаторій протягом останніх років проводив заходи з розвитку і розбудови інфраструктури.

На курорті Немирів бальнеологічні ресурси також використовують як зовнішньо, так і внутрішньо. Для зовнішнього лікування застосовують мінеральну воду з високим вмістом сірководню, для внутрішнього – воду «Анна».

Сірководнева вода виведена двома свердловинами (1-К і 2-К), які розташовані в південній частині санаторію «Немирів». Перша свердловина пробурена у 1987 р. на глибину 60,0 м, друга, глибиною 70,2 м, – у 1956 р. Хімічний склад води з обох свердловин практично однаковий [52].

Унаслідок дослідних і дослідно-експлуатаційних робіт були підраховані й затверджені в ДКЗ України 2005 р. запаси високосульфідних вод (щодо обох свердловин) за категорією А в кількості 30 м³/добу, за категорією В – 85 м³/добу (протокол № 1028 від 03.11.2005 р.). Споживання станом на 2013 р. було на рівні 7053,0 м³/рік, або в середньому 19,3 м³/добу. Частка використаних вод від затверджених запасів становить 18,4 %.

Для питного застосування на курорті також використовують мінеральну воду з джерела «Анна». Її видобувають зі свердловини (3-РК) глибиною 26,0 м, що розміщена в північній частині селища Немирів. За результатами хімічних аналізів вода належить до «Миргородського» типу лікувальних. Запаси джерелане затверджені, однак попередньо оцінені в розмірі 172,8 м³/добу, проте споживання відбувається в розмірах не більше 1 м³/добу, що становить 0,6 % запасів.

На курорті Немирів є два санаторні заклади з лікуванням мінеральними водами – санаторій «Немирів» і відділення відновного лікування Яворівської ЦРЛ. У 2013 р. санаторій «Немирів» прийняв близько 3 900 відпочивальників, однак з кінця 2014 р. він закритий, а 28 грудня 2016 р. переданий на баланс

адміністрації Прикордонної служби України, тому протягом 2017-2018 рр. відбувалася реконструкція й облаштування санаторію для лікування і реабілітації військових. Відділення відновного лікування на 60 місць продовжує функціонувати.

Особливим курортом є Розлуч, розташований у Турківському р-ні за 120 км від Львова. Значний вплив на формування лікувальних вод мало розміщення курорту в гірській частині області – Верхньодністерських Бескидах. Гідромінеральна база курорту представлена кількома типами питних мінеральних вод, зокрема, водами типу «Нафтуса», содовою і залізистою. З джерел вода витікає самопливом, а розміщені вони в різних частинах села. Водатипу «Нафтуса» представлена кількома витокami, має специфічний запах сірководню і присмак нафтових речовин, за температурою вона холодна (5-8 °С). За хімічним складом це гідрокарбонатна натрієво-кальцієва вода з мінералізацією 0,50–0,61 мг/дм³ і вмістом вуглекислот у межах 16,0-50,0 мг/дм³, органічного вуглецю – 10,4-16,7 мг/дм³. За вмістом іонів водню вода слабколужна зі значенням рН 7,3–7,6 [19]. На відміну від інших курортів, у Розлучі немає спеціалізованих санаторних закладів для лікування. Вони мають готельно-відпочинковий профіль, а використання питних мінеральних вод лише доповнює їхні послуги. Курорт також активно функціонує в зимовий період завдяки наявному тут гірськолижному спуску, що свідчить про значний потенціал для розвитку і розбудови, тим більше, що сьогодні загальна місткість курорту – близько 150–200 місць.

На підставі наших досліджень, слід зробити узагальнюючий висновок: всім без виключення бальнеологічним курортам Львівської області України притаманні комфортні природні умови для бальнеолікування, вони мають значні й різноманітні запасами бальнеологічних ресурсів, які можуть застосовуватись для лікування широкого спектру захворювань, що дозволяє задовольнити нинішні та майбутні потреби в них, а природно-рекреаційні ресурси регіону підвищувати їх ефективність.

Отже, основою перспективного розвитку оздоровчого туризму у Львівській області є 5 найбільших бальнеологічних курортів:

1. Трускавець – найстаріший бальнеологічний курорт Львівської області, що користується великою популярністю завдяки своїй лікувальній воді «Нафтуся». Окрім того, курорт багатий різноманіттям інших мінеральних вод, які використовуються у вигляді ванн, зрошень, промивань товстого кишечника, гідромасажу ясен, інгаляцій.

2. Моршин – бальнеологічний передгірський курорт, де поєднуються природні лікувальні фактори та застосовуються сучасні технології лікувального процесу на базі розвиненої відпочинкової інфраструктури.

3. Східниця – відомий гірський бальнеологічний курорт Львівської області, що спеціалізується на комплексному лікуванні багатьох недуг з використанням мінеральних вод, озокеритної терапії, лікувальної фізкультури. Сприятливий клімат робить Східницю придатною для відпочинку в будь-яку пору року для туристів різного віку.

4. Немирів – бальнеологічний курорт оточений листяно-хвойними лісами, де разом із оздоровленням можна поєднувати організацію цікавого та змістовного дозвілля.

5. Великий Любінь – бальнеологічний курорт зі сприятливими кліматичними умовами, основним природним ресурсом якого є сірководнева вода, що має унікальні лікувальні та оздоровчі властивості.

Перспективним напрямом розвитку оздоровчого туризму у Львівській обл. і є сільський туризм, який уже зараз користується особливою популярністю серед жителів великих міст. Перспективний характер сільського напрямку оздоровчого туризму в регіоні полягає у поєднанні природних лікувально-оздоровчих чинників із фізичною активністю у рамках традиційних видів діяльності сільського населення, а також у вживанні екологічно чистих продуктів харчування. Однією із проблем розвитку оздоровчого туризму у Львівській області є те, що лише невелика кількість туристичних організацій пропонують оздоровчі тури територією регіону. Оскільки не кожен місцевий

турист може собі дозволити відвідування курортів у інших регіонах України або за кордоном, а іноземні туристи все ще мало ознайомлені із лікувально-оздоровчими ресурсами області, то очевидно, що туроператорам Львівщини потрібно суттєво розширити асортимент внутрішніх оздоровчих турів. Одним із першочергових заходів щодо активізації розвитку оздоровчого туризму у Львівській обл., на нашу думку, має бути реконструкція наявних санаторно-курортних закладів, більшість з яких на сьогоднішній день не відповідають міжнародним стандартам. Також потребує змін сама концепція формування оздоровчих турів територією регіону, які мають передбачати не лише стаціонарні лікувально-профілактичні заходи, а й екскурсійні та спортивні маршрути, розважальні програми. Іншими словами, необхідною є адаптація змісту оздоровчого туризму до потреб населення, що постійно змінюються [1–4].

3.2. Розробка лікувально-оздоровчого туру

Обґрунтування туру та його коротка характеристика.

Метою лікувально-оздоровчого туру «Східниця – територія здоров'я» для клієнта є повноцінне лікування, підтримка здоров'я, грамотна консультація висококваліфікованих лікарів, їх рекомендації з профілактики здоров'я і способів лікування наявних недуг.

Основні дані для проектування туру.

Тривалість туру. Тривалість туру становить 13 ночей / 14 днів. Так як місцем проживання є санаторій, то обов'язково заздалегідь підготувати додаткові медичні документи, які згодом будуть надані лікарю санаторію:

- жінки – довідки ЕКГ і гінеколога;
- чоловіки лише довідка ЕКГ;
- ПЦР-тест на відсутність COVID-19 (для усіх).

Розміщення.

Тур є індивідуальним.

Програмою туру передбачено проживання і проходження лікування в одному з найкращих лікувально-оздоровчих комплексів Східниці – «Тустань». Лікувально-оздоровчий комплекс «Тустань» на курорті Східниця забезпечує високий рівень сучасного комфорту та відпочинку в Карпатах.

Лікувально-оздоровчий комплекс «Тустань» пропонує поєднання прекрасних умов проживання з широким спектром медичних та СПА послуг, відповідно до високих європейських стандартів. Оздоровчі процедури в лікувально-оздоровчому комплексі «Тустань» є як традиційної, так і нетрадиційної медицини. Проходячи лікування в Східниці, туристам пропонують десятки оздоровчих програм, діагностику проблем урології, гінекології, ендокринології, органів черевної порожнини, травматології. Крім того, в лікувально-оздоровчому комплексі «Тустань» функціонує СПА-центр, який спеціалізується на оздоровленні та профілактиці старіння організму, на підвищенні здатності опору організму до ослаблення імунітету, проблемах зайвої ваги.

Програма розробленого туру передбачає проходження лікувально-програми, а також індивідуальної програми, складеної для кожного гостя після огляду спеціалістів. Таким чином, туристу можуть бути запропоновані наступні лікувальні програми, в залежності від його потреб: антистресова, омолодження організму, очищення організму, лікування ожиріння, лікування хвороб шлунково-кишкового тракту та гепатобіліарної системи, лікування хворих на цукровий діабет, лікування хвороб статевих органів, остеохондрозу та інше.

Чисельність групи туристів становить від 1 особи, вік не менше 16 років, сімейний стан різне, розрахований на людей із середнім рівнем доходу.

Супровід гідом. Група забезпечена супроводом гіда, а також додатковими послугами гіда на час запланованої екскурсії. Гід – провідник, який супроводжує туристів або екскурсантів і пояснює оглядаються ними пам'ятки. Гід супроводжуючий, найчастіше є співробітником фірми, яка направляє своїх туристів в тур, він зустрічає і супроводжує групу протягом

усього часу, від початку і до кінця туру. Надає відпочиваючим необхідну інформацію, роз'яснює питання, що виникли, разом зі співробітником санаторію (готелі) займається розселенням відпочиваючих, якщо необхідно, то супроводжує туристів на екскурсії і заплановані заходи, тобто бере на себе всі організаційні питання.

Екскурсійні гід, особа, яка зустрічає групу на позначеному місці, їм може бути територія, культурно-історичний, інформаційний або інший об'єкт, на місці якого проводиться екскурсія.

Транспортне забезпечення. За програмою даного туру, група має повне забезпечення транспортом. Поїздка потягом Київ – Львів, Львів – Київ. Індивідуальний трансфер до курорту Східниця і повернення до Львову – авто економ класу.

Харчування. Харчування в таких турах повинно мати асортимент страв, відповідний тій чи іншій дієті, раніше прописаної лікарем-дієтологом. Також, продукти повинні бути свіжими, страви – смачними і корисними і також естетичними.

У курорті організоване трьох разове дієтичне харчування. У відповідності з профілем санаторію застосовуються основна стандартна дієта і її варіанти. У меню включений широкий асортимент молочних, рибних, м'ясних, вегетаріанських страв з урахуванням побажань і смаків відпочиваючих.

Відвідування музеїв, інших об'єктів. Під час перебування в лікувально-оздоровчому комплексі «Тустань» туристу пропонуються факультативні екскурсії, а саме:

□ екскурсія в Державний історико-культурний заповідник «Тустань». Під час екскурсії турист матиме змогу побачити такі об'єкти як: Урицькі скелі, комплекс Урицьких пісковиків (Камінь, Острий Камінь, Мала Скеля, Жолоб, Гулька, Хрест та одна безіменна скеля), музей історії Тустані та церква св. Миколая, стара бойківська хата (культурний центр «Хата у Глибокім»). А також щороку в серпні тут проходить фестиваль української

середньовічної культури «Ту Стань!»;

□ екскурсія в Національний природний парк «Сколівські Бескиди»

Під час екскурсії турист матиме змогу побачити такі об'єкти як: Кам'янецький водоспад, Журавлине урочище; гора Парашка.

Наявність комплексу дозвілєвих заходів та послуг. Таку ж увагу, як і до лікування, санаторієм приділено відпочинку туриста, до послуг представлені: культурно-дозвільний центр; кіноконцертний зал; бібліотека; більярд; танцювальний зал; тренажерний зал; гімнастичний зал; сауна; лікувальний пляж; пункт прокату спортивного інвентарю; перукарня; манікюрний кабінет; косметологічний кабінет.

Під час перебування безкоштовно можна користуватися: бібліотекою з читальним залом, ігровим і спортивним інвентарем. Відвідувати музичні вечори, святкові заходи, зустрічі та лекції, проведені працівниками курорту.

До послуг за додаткову плату: УЗД, аутогравітаційна розвантаження хребта, моніторна очищення кишечника (МОК), вібровакуумний масаж, косметологічне лікування, мезотерапія, кріотерапія, гірудотерапія, стоматологічне лікування, фітнес-заняття, кисневий коктейль, термотерапія; екскурсії, кіноконцертний та танцювальний зали, більярдний зал, перукарня, манікюр, інтернет, сувенірні кіоски, бар, ресторан.

Програма обслуговування туристів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Програма туру «Східниця – територія здоров'я»

День	Опис програми
1	<p>Київ – Львів</p> <p>6:00 – 8:00 – трансфер в лікувально-оздоровчий комплекс «Тустань»;</p> <p>8:00 – 10:00 – розміщення та сніданок у ресторанному комплексі;</p> <p>– консультація зі спеціалістами;</p> <p>– вільний час;</p> <p>13:30 – 15:00 – обід в ресторані комплексу;</p> <p>– проходження процедур за програмою;</p> <p>– вільний час;</p> <p>17:00 – 19:00 – вечеря в ресторані комплексу</p>
2	<p>Проведення лабораторної діагностики (загальний аналіз крові та сечі, біохімічні параметри, гормони та скринінги інфекційних захворювань). УЗД-діагностика (внутрішніх органів, сечовивідної системи, гінекологія, кардіологічне обстеження та ендокринне), електрокардіографія.</p> <p>8:00 – 10:00 – сніданок в ресторані комплексу;</p> <p>– проходження процедур за програмою;</p> <p>– 13:00 – 15:00 – обід в ресторані комплексу;</p> <p>– отримання результатів лабораторної діагностики;</p> <p>– консультація зі спеціалістами. Корегування індивідуального комплексу процедур;</p> <p>– вільний час;</p> <p>17:00 – 19:00 – вечеря в ресторані комплексу.</p>
3-13	<p>8:00 – 10:00 – сніданок в ресторані комплексу;</p> <p>– проходження процедур за програмою;</p> <p>– проходження індивідуального комплексу процедур;</p> <p>– 13:00 – 15:00 – обід в ресторані комплексу;</p> <p>– вільний час;</p> <p>17:00 – 19:00 – вечеря в ресторані комплексу.</p>
14	<p>8:00 – 10:00 – сніданок в ресторані комплексу;</p> <p>– заключна консультація лікаря та отримання персональних рекомендацій;</p> <p>– проходження процедур за програмою;</p> <p>– 13:00 – 15:00 – обід в ресторані комплексу;</p> <p>– чек-аут;</p> <p>17:00 – 19:00 – трансфер до Львова</p>

Калькуляція туру (табл. 2.3).

Таблиця 3.2

Калькуляція туру «Східниця – територія здоров'я»

№ з/п	Найменування витрат	Ціна	Кількість	Розрахункова формула	Загальна сума, грн
1	Квитки Київ – Львів – Київ	400	2	-	800,00
2	Трансфер Львів – Східниця – Львів	200	4	$З_Т = \text{Ціна 1 год експлуатації транспорту} * \text{Кількість годин роботи транспорту}$	800,00
3	Проживання та процедури за програмою в санаторії	700	1 номер стандарт, одномоісне розміщення	$З_{пр} = \text{Ціна одного номера} * \text{Кількість номерів} * \text{Кількість днів проживання} + \text{Вартість броні}$	9800,00
4	Заробітна плата гіда	200	2 дні	$З_з = \text{Денна ставка} * \text{Кількість днів роботи}$	400,00
5	Накладні витрати	-	5%	$З_{н.р.} = (п1 + п2 + п3 + п4) * 5\% / 100\%$	590,00
6	Страховання туристів	-	0,5%	$З_з = 0,5\% / 100\% * (п1 + п2 + п3 + п4 + п5)$	70,00
7	Прибуток	-	10%	$\text{Ціна} = 10\% / 100\% * (п1 + п2 + п3 + п4 + п5 + п6 + п7)$	1240,00
8	Загальна вартість туру	-	-	$В_Т = п1 + п2 + п3 + п4 + п5 + п6 + п7$	13700,00
9	Ціна путівки на 1 особу			$\text{Ц}_П = В_Т / \text{Кількість осіб}$	13700,00

Експериментальна перевірка туру. Експериментальна перевірка туру полягає в оцінці розробленого туристського продукту і його експериментальним впровадженням на туристичний ринок для визначення здатності конкурувати з іншими турпродуктами і приносити прибуток. Щоб зробити експериментальну оцінку розробленої послуги або туристського продукту, необхідне дотримання трьохумов:

- розробка туру, послуги, товару здійснюється в «натуральну величину» (експериментальний заїзд);
- ознайомлення (презентація, реклама, інформація);
- наявність часу для того, щоб простежити за популярністю туристської послуги або продукту (відгуки туристів, заявки клієнтів та ін.).

Оскільки якісні параметри більшості послуг не мають певного фізичного виміру, для надання їм кількісних характеристик логічно використовувати експертну оцінку в балах. Для оцінки якості туристського продукту максимальна сума балів (100) може розподілятися за такими параметрами, як наприклад:

- ступінь досягнення мети поїздки, якість екскурсійної програми, ставлення місцевого населення;
- культура обслуговування в місцях розміщення;
- якість харчування та культурний рівень ресторанного обслуговування;
- психологічна атмосфера, взаємини між учасниками групи, з обслуговуючим персоналом;
- зручність і швидкість транспортного обслуговування;
- інші якісні параметри туру.

Результати оцінки туру повинні бути використані для вибору оптимальних шляхів поліпшення його параметрів. Але при цьому не слід забувати, що рівень якості послуг туристського продукту є лише умовою його реалізації на ринку. Так, якщо розроблений тур відповідає середньому класу, непотрібно намагатися перевищити цей показник.

Експериментальне впровадження нового туристичного продукту може здійснюватися у двох формах – це рекламні та study-тури.

Рекламні тури призначені для інформування цільової аудиторії про існування нового продукту, наочної демонстрації його споживчих властивостей і конкурентних переваг. Зазвичай рекламні тури проводяться для представників ЗМІ, авторитетних для цільових груп споживачів людей, а також турагентів, які згодом будуть здійснювати продаж даного продукту.

Study-тури або інфо-тури – це поїздки, що організуються туроператором, спрямовані на формування уявлення про характеристики нового туристського продукту у співробітників відділу продажів самого туристського підприємства та представників турагентств. Вони мають на увазі відвідування виставок, конференцій, семінарів та інших заходів. Основна мета інфо-турів – популяризація маршруту і зростання продажів у даному напрямку.

На основі результатів експериментальної перевірки туристського продукту турфірма приймає остаточне рішення про виведення його на ринок або ж «зняття з виробництва».

Висновки до 3 розділу

Отже, досліджуваний Львівський регіон має все необхідне для перспективного розвитку оздоровчого туризму: сприятливі кліматичні умови, наявність природних мінеральних вод, лікувальних грязей та озокериту. Відомо, що основним чинником розвитку оздоровчого туризму є наявність території з природними лікувальними ресурсами. досліджуючи Таким чином, туристу можуть бути запропоновані наступні лікувальні програми, в залежності від його потреб: антистресова, омолодження організму, очищення організму, лікування ожиріння, лікування хвороб шлунково-кишкового тракту та гепатобіліарної системи, лікування хворих на цукровий діабет, лікування хвороб статевих органів, остеохондрозу та інше.

Щоб зробити експериментальну оцінку розробленої послуги або

туристського продукту, необхідне дотримання трьох умов: розробка туру, послуги, товару здійснюється в «натуральну величину» (експериментальний заїзд); ознайомлення (презентація, реклама, інформація); наявність часу для того, щоб простежити за популярністю туристської. Експериментальне впровадження нового туристичного продукту може здійснюватися у двох формах – це рекламні та study-тури. Основна мета інфо-турів – популяризація маршруту і зростання продажів у даному напрямку.

На основі результатів експериментальної перевірки туристського продукту тур фірма приймає остаточне рішення про виведення його на ринок або ж «зняття з виробництва».

Лікувально-оздоровчий туризм як новий напрямок для туристичного оператора «Танго Тревел» дозволить стабілізувати діяльність компанії та посилити її конкурентні позиції.

ВИСНОВКИ

Лікувально-оздоровчий туризм – спеціалізований вид туризму, спрямований на відновлення здоров'я чи профілактику (попередження) захворювань, метою якого є лікування, оздоровлення, рекреація і відпочинок.

Метою лікувально-оздоровчого туризму є комплексне та раціональне використання природних лікувальних ресурсів в лікувально-профілактичних цілях.

В Законі України «Про туризм» зафіксовано поняття «лікувально-оздоровчий туризм», однак без уточнення його дефініції. Огляд наукових досліджень доводить, що у вчених також немає спільної думки щодо трактування цього терміну.

Вітчизняні науковці дають визначення лікувально-оздоровчого туризму з точки зору усталеної санаторно-курортної системи, де вживаються терміни «медичний туризм», «лікувальний», «санаторно-курортний», «оздоровчий». У зарубіжній науковій літературі найчастіше використовують такі поняття, як: «health tourism», «medical tourism», «wellness & spa tourism» та інші. Сутність лікувально-оздоровчого туризму обумовлює визначення складових туристичних ресурсів. Туристичний продукт лікувально-оздоровчого туризму є результатом поєднання туристичної, оздоровчої та соціально-культурної діяльності, що потребує постійних міжгалузевих взаємодій, в яких беруть участь суб'єкти туристичної індустрії та діяльності, пов'язаної із забезпеченням фізичного, духовного та соціального оздоровлення. Тому означені види діяльності, отримувані результати, а також використовувані технології стають туристичними ресурсами лікувально-оздоровчого туризму.

В даній роботі було досліджено та розглянуто туристичний продукт «Танго Тревел». Туристичний оператор «Танго Тревел» достатньо цікавий та сучасний продукт на українському туристичному ринку. Він базується на турах трьох напрямків - Європа, США та Україна. Тобто за десять років своєї діяльності, компанія досить стрімко розвивається та з кожним роком відкриває нові країни

для своїх клієнтів. Основною метою туристичного оператора передбачає цілеспрямовану роботу за напрямками: управління очікуваннями ринку за допомогою зміцнення лояльності до продукту компанії; поліпшення показників діяльності компанії за диференціації тур продукту; підвищення якості управління компанією. Однак з наведених вище звітів про фінансову діяльність туристичного підприємства, можна зробити висновки, що з початку роботи агенції, фінансовий розвиток був загально незначним та мінімальним, що змусило вкласти значний капітал та залучити нових партнерів до роботи підприємства. Переломним періодом праці тур оператору стали 2019, 2020 та 2021 роки. Але і за ці роки «Танго Тревел» адаптувався з карантинними обмеженнями. Отже, можемо говорити, що туристичний оператор «Танго Тревел» адаптувався до карантинних обмежень Діяльність компанії на ринку в цілому на ринку туристичних послуг є стабільною. Однак компанія потребує проведення змін, задля збереження своїх позицій на фоні постійного нагляду конкурентів та партнерів. Діяльність «Танго Тревел» компанії на ринку туристичних послуг є стабільною. Однак зниження дохідності підприємства вказує на необхідність проведення змін. Основними факторами зовнішнього оточення, які здійснюють вплив на діяльність туристичного підприємства та потребують постійного нагляду, визначено партнерів, конкурентів, споживачів. Потенціал туристичної компанії дозволяє провести зміни власними силами топ-менеджменту, без залучення сторонньої організації.

Отже, Львівський регіон має все необхідне для перспективного розвитку оздоровчого туризму: сприятливі кліматичні умови, наявність природних мінеральних вод, лікувальних грязей та озокериту. Відомо, що основним чинником розвитку оздоровчого туризму є наявність території з природними лікувальними ресурсами. досліджуючи Таким чином, туристу можуть бути запропоновані наступні лікувальні програми, в залежності від його потреб: антистресова, омолодження організму, очищення організму, лікування ожиріння, лікування хвороб шлунково-кишкового тракту та гепатобіліарної

системи, лікування хворих на цукровий діабет, лікування хвороб статевих органів, остеохондрозу та інше.

Щоб зробити експериментальну оцінку розробленої послуги або туристського продукту, необхідне дотримання трьох умов: розробка туру, послуги, товару здійснюється в «натуральну величину» (експериментальний заїзд); ознайомлення (презентація, реклама, інформація); наявність часу для того, щоб простежити за популярністю туристської. Експериментальне впровадження нового туристичного продукту може здійснюватися у двох формах – це рекламні та study-тури. Основна мета інфо-турів – популяризація маршруту і зростання продажів у даному напрямку.

Лікувально-оздоровчий туризм як новий напрямок для туристичного оператора «Танго Тревел» дозволить стабілізувати діяльність компанії та посилити її конкурентні позиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про курорти: Закон України. Документ 2026-III. Поточна редакція від 16.01.2023.
2. Про туризм: Закон України. Документ 324/95-ВР. Поточна редакція від 16.01.2023.
3. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України: навч. посіб. вид. 2-е. К. : Альтерпрес, 2010. 404 с.
4. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. К.: ВПЦ «Київський Університет», 2014. 395 с.
5. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреології та рекреаційної географії. Київ: Палітра, 1997. 86 с.
6. Богдан Н. М., Писаревський І.М. Розвиток внутрішнього туризму як пріоритет економічних інтересів регіону. *Збірник наукових праць «Економічний вісник Запорізької державної академії»*. 2018. № 6 (18). С. 156-161.
7. Боковець В. В., Медвецька Т.І. Лікувально-оздоровчий туризм: актуальні цілі та сучасні підходи до організації. *Інфраструктура ринку*. 2017. № 12. С. 79-83.
8. Брусільцева Г. М. Особливості стратегічного управління розвитком лікувально-оздоровчого туризму на регіональному рівні. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4506>.
9. Заваріка Г. М. Курортна справа: навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2015.
10. Коваленко Н. О. Аналіз ринку санаторно-курортних послуг України. *Економіка харчової промисловості*. Одеса, 2015. Том 7. Вип. 4. С. 21-27.
11. Корнус О. Г., Корнус А. А. Перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Сумській області. *Туристичні тренди 2017: інновації, бренди,*

- дестинації. Збірник матеріалів Всеукр. науково-практич. конференції, присвяченої 10-річчю кафедри туристичного бізнесу ХТЕІ КНТЕУ / Гол. ред. К.Д. Гурова, ред. колегія Олійник Н.Ю. та ін. Харків: «Цифра-Принт», 2017. С. 33-35.
12. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. Київ : Знання, 2008. 661 с.
- 13.
14. Новікова В. І Санаторно-курортна сфера: інфраструктурна складова, стан розвитку в Україні. Географія та туризм : наук. зб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2011. Вип. 16. С. 93–102.
15. Рутинський М., Петранівський В. Лікувально-оздоровчий туризм: актуальні цілі та сучасні підходи до організації. *Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини*. 2012. Вип. 29 (1). С. 179-189.
16. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навч. посіб. Київ, 2006. 264 с.
17. Устименко Л. М. Історико-суспільні аспекти спеціалізованого туризму. Питання культурології. Зб. наук. праць. 2013. Вип. 29. С. 138–146.
18. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К. : ЦНЛ, 2007. 311 с.
19. Заваріка Г.М. Курортна справа: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 264с.
20. Манов М.А., Карягін Ю.О. Економіка підприємства гостинності. Варшава-Київ: Вид-во Вищої школи туризму та іноземних мов у Варшаві, 2018. 154с.
21. Офіційний сайт туристичного оператора «Танго Тревел». URL: <https://tangotravel.com.ua/mista/lviv-city/>
22. Фінансова звітність малого підприємства. URL: https://clarity-project.info/edr/36917900/finances?current_year=2021
23. Spa Business Association. URL: http://www.britishspas.co.uk/spa_guide/definitions.php.
24. Мальська М. П. Лікувально-оздоровчий туризм / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, Н. М. Паньків: моногр. Львів: Видав. центр ЛНУ ім.

І. Франка, 2008. С. 191-210.

25. Шандова Н. В., Билим О.С. Ресурсне забезпечення оздоровчого туризму. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент.* 2018. Вип. 31. С. 12-16.

Одна із останніх пропозицій гарячих турів в Європу

-10€
на тур "Відень та Прага - імперії королів"

виїзд 17.02.

go

День 1	День 2	День 3	День 4
17/02/2023	18/02/2023	19/02/2023	20/02/2023

10:30 - збір групи на автостоянці пл. Двірцевої, м.Львів

11:00 - виїзд зі Львова. Перетин українсько-угорського кордону.

Нічний переїзд у Прагу.

Прогулянка на кораблику по Дунаю 33€ / 28€

АБО

Душа і серце Будапешта 15€ / 10€

День 1	День 2	День 3	День 4
17/02/2023	18/02/2023	19/02/2023	20/02/2023

Оглядова екскурсія у Празі

У вільний час факультативно пропонуємо:

Прогулянка на кораблику по Влтаві 35€ / 30€

Легенди Праги 13€ / 10€

Празький Град 15€ / 10€

Дегустація чеського пива 20€

Збір групи. Поселення в готель на території Австрії або Чехії. Ночівля.

По дорозі пропонуємо оглядову екскурсію в м. Брно

Екскурсія в місті Брно 15€

Сніданок та виселення з готелю.

Оглядова екскурсія у Відні

Вільний час, щоб насолодитись містом самостійно.

У вільний час факультативно пропонуємо:

Скарбниця Габсбургів 15€/10€ +вхідний квиток

Музей найкрасивішої імператриці – Єлизавети-Сіци 20€/15€ +вхідний квиток

Палац Шенбрунн, трансфер 12€ / 7€

Легенди вишуканого Відня 18€ / 13€

Відень неперевершений 20€ / 15€

Збір групи. Нічний переїзд у Львів.

Вартість туру - 75 €

Вартість Діти до 12 років - 70 €

У вартість туру входить:

- проїзд автобусом єврокласу;
- проживання у готелях 2-3*;
- харчування - сніданки в готелях;
- супровід керівника групи;
- багаж - валіза та ручна поклажа
- оглядові екскурсії згідно програми туру;
- страхування

Приклад туру Україною

День 1

06:45 - збір групи у м Львів, пл Двірцева. Головний залізничний вокзал.

07:00 - виїзд зі Львова. Переїзд в Прикарпаття.

Проїзд на трамвайчику.

Поміж синіми горами, понад стрімкими потоками і ріками їздить веселий Карпатський трамвайчик – так унікальна вузькоколіяка Прикарпаття продовжує жити і тішити мальовничими краєвидами своїх великих і маленьких пасажирів.

Екскурсійна програма по Скелях Добвуша.

Велетенські скелі з таємничими написами, вузькими ходами і глибокими печерами були прихистком для розбійників і героїв опришків. Хто зна, може саме тобі судилося розмотати клубок їхніх заплутаних таємниць.

Прибуття до Львова орієнтовно 22:00.

Вартість туру - 3000 грн

Вартість туру для дітей до 12 років – 2000 грн

У вартість туру входить:

- проїзд автобусом єврокласу
- екскурсії за програмою
- супровід керівника групи

Приклад туру до Америки з туроператором «Танго Тревел»

День 1 19/08/2023	День 2 20/08/2023	День 3 21/08/2023	День 4 22/08/2023	День 5 23/08/2023
День 6 24/08/2023	День 7 25/08/2023	День 8 26/08/2023	День 9 27/08/2023	День 10 28/08/2023
День 11 29/08/2023				

Для туру потрібна завершена вакцинація (всі вакцини ВООЗ) та пред'явити негативний антиген-тест на Covid-19 зданий не раніше ніж за 24 годин

Приліт у Маямі, проходження митного контролю. Збір групи в аеропорті MIA International.

Трансфер з аеропорту в готель відбувається під рейс KBR-FRA-MIA (LH1493, приліт о 14:45год. за місцевим часом).

16:30год. - трансфер у готель в агломерації Маямі.

Поселення. Вільний час.

Ночівля

Класичний тип готелів в США

День 1 19/08/2023	День 2 20/08/2023	День 3 21/08/2023	День 4 22/08/2023	День 5 23/08/2023
День 6 24/08/2023	День 7 25/08/2023	День 8 26/08/2023	День 9 27/08/2023	День 10 28/08/2023
День 11 29/08/2023				

Сніданок.

Оглядова екскурсія в Маямі (тривалість близько 4 годин)

Вільний час.

Збір групи, повернення у готель.

Ночівля.

Класичний тип готелів в США

День 6 24/08/2023	День 7 25/08/2023	День 8 26/08/2023	День 9 27/08/2023	День 10 28/08/2023
День 11 29/08/2023				

Сніданок. Виселення з готелю.

Переїзд у район міста Джупітер. Вільний час.

Пропонуємо факультативну екскурсію:

Дайвінг з акулками в Південній Флориді 220\$

Маяк затоки Джупітер (вхідний квиток 12\$)

Океанографічний прибережний центр Флориди (вхідний квиток від 12\$)

Збір групи, переїзд у Палм-Біч.

Резервація мільйонерів – Палм-Біч

Збір групи. Переїзд у готель в агломерації Маямі.

Поселення. Ночівля.

Класичний тип готелів в США

День 6 24/08/2023	День 7 25/08/2023	День 8 26/08/2023	День 9 27/08/2023	День 10 28/08/2023
День 11 29/08/2023				

Для туру потрібна завершена вакцинація (всі вакцини ВООЗ).

Сніданок. Виселення з готелю.

Вільний час.

Зоопарк Маямі (вхідний квиток 23\$)

15:00год - трансфер в аеропорт MIA International.

Вартість туру – 1399\$

У вартість туру входить:

- проїзд комфортабельним автобусом;
- проживання у готелях, харчування - сніданки в готелях;
- супровід керівника групи;
- оглядова екскурсія згідно з програмою туру;
- медичне страхування